

บทที่ 4

วิธีการศึกษาและผลการศึกษา

การค้าของไทยในเวียดนาม

เวียดนามเป็นตลาดใหญ่ที่มีมูลค่าการนำเข้าค่อนข้างสูง มูลค่าการนำเข้ารวมของเวียดนามในปี 2543 ประมาณ 13,680 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเป็นอันดับที่ 6 มีมูลค่าการนำเข้าในปี 2543 ประมาณ 62,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นอันดับที่ 3 ของกลุ่มประเทศอาเซียน มูลค่าการนำเข้าของเวียดนามที่สูงนี้เป็นแรงจูงใจให้ประเทศต่าง ๆ สนใจในตลาดแห่งนี้ นอกจากนี้ เวียดนามยังเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2538 และเวียดนามยังได้สมัครเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO - World Trade Organization) เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2538 และขณะนี้ อยู่ระหว่างการเจรจากับประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) และเป็นที่คาดว่า เวียดนามจะเข้าเป็นสมาชิกได้ภายในปี 2547 และในเดือนพฤศจิกายน 2540 เวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม APEC เวียดนามจึงได้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการค้าให้เป็นเสรียิ่งขึ้น โดยเร่งลดข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน เพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการดำเนินงานภายใต้กรอบ AFTA ของสมาชิกอาเซียนในปัจจุบัน และเพื่อประโยชน์ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO ในอนาคต โดยมีแนวทางดำเนินการที่สำคัญคือ

1. ปรับปรุงขั้นตอนและกฎระเบียบต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการค้าระหว่างประเทศ เช่น ลดขั้นตอนพิธีการด้านศุลกากร การใช้ระบบการประเมินราคาสินค้าตามหลัก WTO

2. อนุญาตให้บริษัทเอกชนของเวียดนามสามารถจดทะเบียนเพื่อเป็นผู้นำเข้าสินค้าได้ด้วยตนเองแทนการนำเข้าในระบบเดิมที่ต้องผ่านรัฐวิสาหกิจ มีเพียงสินค้าในกลุ่มน้ำมันสำเร็จรูปเท่านั้นที่รัฐบาลในรูปของรัฐวิสาหกิจยังคงผูกขาดการนำเข้า เพื่อความปลอดภัยและมั่นคงของประเทศ เนื่องจากเป็นสินค้านำเข้าที่จำเป็น

อย่างไรก็ดี เวียดนามยังใช้นโยบายและมาตรการที่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้าทั้งด้านภาษี และมีใช้ภาษีเป็นจำนวนมาก เพื่อกู้มครองอุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศ และกีดกันการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

ข้อผูกพันและความร่วมมือภายใต้กรอบของอาเซียน

1. ข้อผูกพันของเวียดนามตามความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area - AFTA)

ประเทศเวียดนามได้ลงนามในพิธีสารการเข้าร่วมในข้อตกลง CEPT for AFTA (Protocol for the Accession of the Socialist Republic of Vietnam to the Agreement on the Common Effective Preferential Tariff Scheme (CEPT) for the ASEAN Free Trade Area (AFTA) ในวันที่ 15 ธันวาคม 2538 ระหว่างการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 5 ณ กรุงเทพฯ ประเทศไทย ตามพันธกรณีข้อตกลง CEPT เวียดนามได้เริ่มลดภาษีสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูปที่อยู่ในบัญชีลดภาษี (Inclusion List) ตั้งแต่ปี 2539 และจะลดลงให้เหลือ 0-5% ภายในปี 2549 นอกจากนี้ได้เริ่มทยอยนำสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรแปรรูปที่อยู่ในบัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว (Temporary Exclusion List) เข้ามาลดภาษีในแต่ละปีเป็นจำนวนเท่าๆ กันตั้งแต่ปี 2542 และลดลงเหลือร้อยละ 0-5% ภายในปี 2546

ส่วนสินค้าเกษตรไม่แปรรูปที่อยู่ในบัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว ได้ทยอยนำเข้ามาลดภาษีในแต่ละปีเป็นจำนวนเท่าๆ กันตั้งแต่ปี 2543 และจะลดเหลือร้อยละ 0-5% ในปี 2549 และสินค้าเกษตรไม่แปรรูปที่อยู่ในบัญชีอ่อนไหว (Sensitive List) จะเริ่มนำเข้ามาลดภาษีในปี 2547 และจะลดลงเหลือร้อยละ 0-5% ในปี 2556 (ยกเว้นสินค้าน้ำตาล จะลดภาษีลงเหลือ 0-5% ภายในปี 2552)

2. การอำนวยความสะดวกในการขนส่งของอาเซียน

อาเซียนมีความร่วมมือด้านการขนส่งภายใต้กรอบความตกลง กรอบใหญ่ คือ กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit) กรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามแดน (ASEAN Framework

Agreement on the Facilitation of Inter-State Transport) และกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการขนส่งหลายรูปแบบ (ASEAN Framework Agreement on Multimodal Transport) โดยได้มีการลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนอาเซียนแล้ว ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อร่วมมือกันพัฒนาระบบ รวมถึงกฎหมายต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกการขนส่งสินค้าผ่านแดน

3. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ

(Greater Mekong Subregional Economic Cooperation - GMS-EC)

โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ หรือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ประกอบด้วยประเทศสมาชิก ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม ไทย และจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม เกษตร และบริการ เพื่อให้เกิดการจ้างงาน และยกระดับการครองชีพของประชาชนในพื้นที่ โครงการนี้ได้มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการความร่วมมือ 8 สาขา คือ คมนาคมขนส่ง พลังงาน การสื่อสาร โทรคมนาคม การท่องเที่ยว การลงทุน การอำนวยความสะดวกทางการค้า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

การขนส่งสินค้าจากไทยเข้าสู่ตลาดเวียดนาม ในปัจจุบันใช้การขนส่งทางเรือทางบก และทางอากาศ โดยการขนส่งทางบกจะมีทั้งการขนส่งผ่านแดนทางด่านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและกัมพูชา รวมทั้งการลักลอบนำเข้าสินค้าตามแนวชายแดนผ่านประเทศลาวและกัมพูชาด้วย เส้นทางขนส่งสินค้าจากไทย สรุปได้ดังนี้

1. การขนส่งทางเรือจากท่าเรือคลองเตยและแหลมฉบังไปพื้นที่นครโฮจิมินห์ วุงเตา ดานัง และ ไฮฟอง โดยใช้กับสินค้าทุกประเภท
2. การขนส่งผ่านแดน เป็นการขนส่งผ่านทางลาว โดยส่วนใหญ่จะผ่านทางประเทศลาว เนื่องจากสินค้าไทยที่ส่งเข้าไปจำหน่ายในเวียดนามส่วนใหญ่ใช้การขนส่งทางเรือ ซึ่งเรื่องนี้ไทยจะเสียเปรียบคู่แข่งค่อนข้างสูงทั้งจากสิงคโปร์ อินโดนีเซีย เป็นต้นทั้งในด้านระยะทาง และค่าขนส่งต่อเที่ยว อย่างไรก็ตาม ภายใต้กรอบโครงการ GMS ในสาขาคมนาคมขนส่ง สาขาการอำนวยความสะดวกทางการค้า สาขาการลงทุน

ประเทศสมาชิกได้ตกลงกันให้มีโครงการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงตามแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Transport Corridor ระหว่าง เมืองเมียวดี พม่า-จังหวัดมุกดาหาร ไทย-แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว-เมืองคานัง เวียดนาม หรือ โครงการเส้นทางเชื่อม ไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว-เวียดนาม (Thailand-Lao-Vietnam East-West Corridor) เป็นความร่วมมือพัฒนาเส้นทางคมนาคมของกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ที่มีวัตถุประสงค์ใช้เป็นเส้นทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยจะเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างกัน และในที่สุด ถนนหมายเลข 9 ซึ่งมีระยะทาง 291 กิโลเมตร ได้รับความเห็นชอบจากไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเวียดนามให้ดำเนินการก่อสร้างและปรับปรุงเส้นทาง โดยมีจุดเริ่มต้นที่แขวงสะหวันเขตของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเชื่อมต่อกับจังหวัดมุกดาหารของไทยด้วยสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 (ซึ่งจะเริ่มดำเนินการก่อสร้างในไม่ช้า) เส้นทางดังกล่าวตัดผ่านตอนกลางประเทศเวียดนามและสิ้นสุดลงที่เมือง Dong Ha ขณะนี้กองทุนเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจโอเพ่นเทเลของญี่ปุ่น (OECD) ได้อนุมัติเงินจำนวน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อบูรณะเส้นทางแห่งนี้ เส้นทางนี้ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในปี 2548 ดังนั้นผลกระทบภายหลังจากการบูรณะเส้นทางดังกล่าว นับเป็นเรื่องที่น่าพิจารณา ทั้งผลดีและข้อพึงระวังสำหรับประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเวียดนาม โดยคาดว่าเส้นทางดังกล่าวจะเสร็จภายในปี 2548 ซึ่งโครงการดังกล่าวจะทำให้การคมนาคมขนส่งทางบกจากไทยไปยังเวียดนามสะดวกรวดเร็วและคล่องตัวมากขึ้น ซึ่งจะลดข้อเสียเปรียบในด้านการขนส่งทางเรือ ที่ไทยมีต้นทุนสูงกว่าสิงคโปร์และอินโดนีเซีย

นโยบายทางการค้าของไทยในเวียดนาม

นโยบายการค้าระหว่างประเทศของเวียดนาม คือ ส่งเสริมการค้าเสรี โดยรัฐบาลได้ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งมีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ เพื่อประสานงานกับบริษัทการค้าต่างประเทศของรัฐและบริษัทเอกชนในการติดต่อทางการค้าต่างประเทศดังนี้

ด้านการส่งออก

1. รัฐบาลเวียดนามมีนโยบายส่งเสริมการผลิตเพื่อมุ่งการส่งออก การปรับปรุงยกระดับการผลิตและพัฒนาความทันสมัยด้านอุปกรณ์การผลิตและเทคโนโลยีในการผลิต รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศในสาขาอุตสาหกรรมการผลิตที่สามารถแข่งขันในตลาดโลก

2. ควบคุมและจำกัดการส่งออกสินค้าประเภทวัตถุดิบที่ไม่ได้มีการแปรรูป โดยมุ่งส่งเสริมการส่งออกที่ผ่านกระบวนการผลิตและแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มมากกว่า

3. กำหนดภาษีนำเข้าสินค้าประเภทวัตถุดิบและเครื่องจักรอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการผลิตในประเทศและการผลิตเพื่อการส่งออกในอัตราร้อยละ 0 ส่วนวัตถุดิบที่ผลิตได้ไม่เพียงพอหรือไม่มีการผลิตในประเทศ กำหนดจัดเก็บในอัตราน้อยกว่าเพียงร้อยละ 1.7

4. จัดระเบียบในการส่งออกซึ่งกำหนดให้ผู้ส่งออกจะต้องเป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการค้า และสามารถดำเนินการได้ตามขอบข่ายเฉพาะที่ระบุไว้ในหนังสืออนุญาตประกอบการ โดยจะพิจารณาอนุญาตแก่บริษัทที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ที่กำหนด มีเงินทุน และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านธุรกิจการค้ากับต่างประเทศอย่างเพียงพอ ซึ่งปัจจุบันบริษัทที่ได้รับอนุญาตส่งออกส่วนใหญ่หรือร้อยละ 90 เป็นบริษัทการค้าของรัฐ ส่วนบริษัทหรือผู้ที่ประสงค์จะส่งออกที่ไม่ได้รับอนุญาตจะสามารถส่งออกได้โดยผ่านบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ส่งออกเท่านั้น

5. พิจารณาปรับปรุงระเบียบ และขั้นตอนเกี่ยวกับการส่งออกให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น โดยได้มีการยกเลิกระบบใบอนุญาตส่งออกสินค้าเกือบทุกประเภทแล้ว ยกเว้นเฉพาะสินค้าที่กำหนดเป็นสินค้าควบคุมการส่งออกบางประเภท

6. เวียดนามยังมีการให้การสนับสนุนด้านการเงิน และสินเชื่อเพื่อการส่งออกไม่มาก เนื่องจากฐานะทางการเงินและความสามารถของระบบธนาคารพาณิชย์ในการดำเนินการด้านนี้ยังไม่เพียงพอ โดยจะมีการให้ความช่วยเหลือหรืออุดหนุนแก่ผู้ส่งออกเฉพาะในกรณีที่เป็นสินค้าสำคัญ เช่น ข้าว ในช่วงสถานการณ์ตลาดตกต่ำและต้องการผลักดันการส่งออก ปัจจุบันรัฐบาลได้จ่ายเงินกองทุน Price Stabilization fund ให้การอุดหนุนช่วยเหลือแก่บริษัทผู้ส่งออกในอัตราร้อยละ 1 ของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อการรับซื้อและส่งออกข้าวเป็นต้น

ด้านการนำเข้า

ทางการเวียดนามยังไม่อนุญาตให้บริษัทต่างประเทศทำการนำเข้าและจัดจำหน่ายสินค้าในเวียดนามได้โดยตรง แต่บริษัทต่างประเทศก็สามารถที่จะยื่นขออนุญาตต่อกระทรวงการค้าเวียดนาม เพื่อจัดตั้งสำนักงานตัวแทน (Representation Office) และตามระเบียบล่าสุดก็สามารถแต่งตั้งตัวแทนนำเข้าหรือจัดจำหน่ายในเวียดนามได้ ซึ่งสำนักงานตัวแทน และตัวแทนนำเข้าของบริษัทต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้นำเข้าได้ในกรณีที่ต่างประเทศเข้าไปลงทุนทำการผลิตในเวียดนาม หรือดำเนินธุรกิจในรูปแบบของการทำสัญญาร่วมดำเนินธุรกิจ (Business Cooperation Centract) ตามที่กฎหมายเวียดนามอนุญาตก็สามารถทำการนำเข้า-ส่งออก หรือจัดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้ตามขอบข่ายที่ระบุไว้ในหนังสืออนุญาต

มาตรการด้านนำเข้า-ส่งออก

รัฐบาลเวียดนามได้กำหนดมาตรการและกฎระเบียบการนำเข้า-ส่งออก ดังนี้

1. สินค้าห้ามนำเข้า-ส่งออก ดังนี้

1.1 สินค้าห้ามนำเข้า จำนวน 9 รายการ

1.1.1 อาวุธ เครื่องกระสุน วัตถุระเบิด และอุปกรณ์เทคนิคด้านทหาร(สำหรับความต้องการดินระเบิด เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมทหารให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าเป็นผู้พิจารณา)

1.1.2 ยาเสพติด

1.1.3 สารเคมีเป็นพิษ

1.1.4 สิ่งพิมพ์หรือวัสดุภัณฑ์ที่ขัดต่อความมั่นคง วัฒนธรรม และระบอบการปกครอง

1.1.5 ประทัดและของเด็กเล่นที่มีผลเสียต่อการเรียนรู้ และความไม่ปลอดภัยต่อสาธารณสุข

1.1.6 บุหรี่ (ยกเว้นที่บุคคลนำติดตัวตามกำหนด)

1.1.7 สินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้แล้ว (ยกเว้นรถยนต์นั่งขนาดต่ำกว่า 12 ที่นั่ง รถจักรยานยนต์และสิ่งของใช้แล้วส่วนบุคคลในการย้ายถิ่นที่อยู่ หรือเดินทางตามระเบียบที่กำหนด)

1.1.8 รถยนต์เคลื่อนด้วยพวงมาลัยขวา(รวมทั้งส่วนประกอบและชิ้นส่วน)

1.1.9 อะไหล่ที่ใช้แล้วของรถยนต์ รถจักรยานยนต์

1.2 สินค้าห้ามส่งออก จำนวน 5 รายการ ประกอบด้วย

1.2.1 อาวุธ เครื่องกระสุน วัตถุระเบิดและอุปกรณ์เทคนิคทางทหาร

1.2.2 วัตถุโบราณ

1.2.3 ยาเสพติด

1.2.4 สารเคมี

1.2.5 ไม้ซุง ไม้แปรรูป ฟืน ถ่านไม้หรือฟืน ผลิตภัณฑ์ไม้จากไม้

เกรด1A และ 2A ซึ่งได้แก่ ไม้มะฮอกกานี ชิงชัน ไม้แดง ไม้เต็งรัง

1.3 สินค้าความคุ้มครองโควตา มีสินค้าที่ควบคุมโควตาการนำเข้าและส่งออก คือ

1.3.1 สินค้าควบคุมการนำเข้า ประกอบด้วย

1) รถยนต์ขนาดต่ำกว่า 12 ที่นั่ง ควบคุมให้มีการนำเข้า

จำนวน3,000

2) รถจักรยานยนต์ควบคุมให้มีการนำเข้าปีละ 350,000 คัน

1.3.2 สินค้าควบคุมการส่งออก ประกอบด้วย

1) ข้าวจำนวน 3.5 ล้านตัน

2) ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป (เฉพาะที่ส่งไปยังตลาดที่เวียดนามมีข้อตกลงกับสหภาพยุโรป แคนาดา และนอร์เวย์)

3) สินค้านำเข้าส่งออกที่ต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของกระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) กระทรวงอุตสาหกรรม

สินค้าส่งออก: แร่

สินค้านำเข้า: สารเคมี

(2) กระทรวงเกษตรและพัฒนาชนบท

สินค้าส่งออก: สัตว์ป่า ต้นไม้

สินค้านำเข้า: ยาและวัตถุดิบผลิตยารักษาโรคพืชอาหาร

(3) กระทรวงประมง

สินค้านำเข้า-ส่งออก: สัตว์ทะเลมีชีวิตใช้เพาะพันธุ์ สัตว์

ทะเลพันธุ์ที่หายากและมีค่า ยา

รักษาโรคและ อาหารที่ใช้ใน

กิจกรรมเพาะเลี้ยงสัตว์ ทะเล

(4) กระทรวงสาธารณสุข

สินค้านำเข้า-ส่งออก: ผลิตภัณฑ์ยา สารที่ก่อให้เกิด

อาการเสพติด สารระงับทางจิต

ประสาท เครื่องจักร อุปกรณ์รักษา

โรคบางชนิด

(5) กระทรวงข่าวสารและวัฒนธรรม

สินค้านำเข้าส่งออก: สิ่งตีพิมพ์ สิ่งประดิษฐ์ทาง

วิจิตรศิลป์ที่รัฐควบคุม ภาพยนตร์

อุปกรณ์การพิมพ์แบบพิเศษ วัสดุโ

เทป

(6) ทบวงไปรษณีย์

สินค้านำเข้า: เครื่องส่งกระแสคลื่นอุปกรณ์รับ

ส่งวิทยุโทรทัศน์เครื่องโอเปอเรเตอร์

(7) ธนาคารชาติเวียดนาม

สินค้านำเข้า-ส่งออก: อุปกรณ์และเครื่องจักรพิเศษ

เฉพาะด้านใช้ในกิจการธนาคาร

2. สินค้าควบคุมการนำเข้าเพื่อวัตถุประสงค์ด้านการคลังและเศรษฐกิจของประเทศ สินค้าที่สำคัญที่ควบคุมการนำเข้าในลักษณะนี้เป็นการควบคุมการนำเข้าโดยการกำหนดโควตานำเข้าและจัดสรรโควตานำเข้าให้แก่บริษัทที่ได้รับแต่งตั้ง การกำหนด

ปริมาณการนำเข้าและช่วงระยะเวลาที่อนุญาตให้นำเข้า โดยมีสินค้าที่ควบคุมการนำเข้า คือ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ปุ๋ยยูเรีย ปุ๋ย SA ปุ๋ย NPK ปุ๋ยโปแตสเซียม ปุ๋ย DAP และรถมอเตอร์ไซด์

3. สินค้าควบคุมการนำเข้าในลักษณะพิเศษ

กำหนดมาตรการเฉพาะในการควบคุมการนำเข้าโดยการกำหนดรายการสินค้า สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าและผู้นำเข้าต้องเสนอแผนการนำเข้าเพื่อขออนุมัติจากกระทรวง การค้าก่อนที่จะนำเข้าได้ รวมทั้งมาตรการในการควบคุมการนำเข้าในลักษณะอื่นตาม ระเบียบของกระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ สำหรับสินค้านำเข้าที่ต้องเป็น ไปตามระเบียบนี้ ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค(กระทรวงการค้า) รถยนต์รถจักรยานยนต์ และชิ้นส่วนประกอบ (กระทรวงการค้า) การนำเข้าเทคโนโลยี อุปกรณ์การผลิต เครื่องจักรอุปกรณ์และพาหนะที่ใช้แล้ว ผลิตภัณฑ์น้ำมันหล่อลื่น เครื่องยนต์ (กระทรวง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม) อุปกรณ์สำเร็จและชิ้นส่วนที่นำเข้าโดยใช้งบ ประมาณของรัฐ (ตามระเบียบคำสั่งของนายกรัฐมนตรี) ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ (กระทรวง เกษตรและพัฒนาชนบท ทบวงศุลกากร) เคมีภัณฑ์ อุปกรณ์และเครื่องจักรที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้ใช้แรงงาน (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวง การค้า) ผลิตภัณฑ์นมใช้เลี้ยงทารก (กระทรวงสาธารณสุข)

4. ระบบใบอนุญาต

การนำเข้าสินค้าต้องดำเนินการผ่านบริษัทการค้าที่ได้รับอนุญาตทั้งที่เป็น ของรัฐบาลและเอกชน โดยบริษัทดังกล่าว จะต้องมียาอนุญาตในการนำเข้าสินค้าตาม ขอบข่ายที่ระบุด้วย (รัฐบาลเวียดนามพิจารณาบริษัทที่มีคุณสมบัติ โดยเฉพาะฐานะทาง การเงิน และความพร้อมของบุคลากร) ในการอนุญาตให้เป็นผู้นำเข้าสินค้าได้ สินค้าที่ นำเข้าต้องมีใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้า ได้แก่ น้ำมันปิโตรเลียม ปุ๋ย รถ จักรยานยนต์และส่วนประกอบ รถ ท่อเกี่ยว เหล็กและเหล็กกล้า ซีเมนต์ น้ำตาลบริสุทธิ์ น้ำตาลที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบ กระดาษเขียนและพิมพ์ชนิดต่างๆ และแอลกอฮอล์

ผู้ประกอบการต่างประเทศไม่สามารถเข้าไปจำหน่ายสินค้าในเวียดนามได้ โดยตรง ทำได้เพียงการจัดตั้งสำนักงานตัวแทน (Representative Office) หรือแต่งตั้งตัว แทนนำเข้าหรือจัดจำหน่ายได้เท่านั้น โดยมีระบบใบอนุญาตที่ต้องได้รับจากกระทรวง

การค้า ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นมาตรการในการควบคุมธุรกิจการค้า และการนำเข้า-ส่งออก ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบธุรกิจการนำเข้า-ส่งออก ที่ผู้จะนำเข้า-ส่งออกจะต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการ ซึ่งสามารถจะดำเนินการได้ในขอบข่ายที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น

5. มาตรการด้านภาษีนำเข้าและการกำหนดราคาขั้นต่ำเป็นเกณฑ์ประเมินภาษีสินค้านำเข้า รัฐบาลเวียดนามมีนโยบายใช้มาตรการด้านภาษีเพื่อปกป้องคุ้มครองสินค้าที่ผลิตในประเทศโดยกำหนดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าสำเร็จรูปและกึ่งสำเร็จรูปที่มีการผลิตในประเทศรวมทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไปในอัตราร้อยละ 20-50 สำหรับสินค้าฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็นจัดเก็บในอัตราร้อยละ 70-200 เกณฑ์ในการประเมินจัดเก็บภาษีนำเข้าสินค้าจำนวน 34 ประเภท ซึ่งสินค้านำเข้าจากไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนถูกจัดอยู่ในระดับที่สูงกว่าสินค้าจากจีนและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ แต่มีระดับต่ำกว่าสินค้าจากประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวันฮ่องกง และประเทศอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยในทางปฏิบัติก็มักจะไม่สามารถทราบหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดของเจ้าหน้าที่ผู้ประเมินเกี่ยวกับราคาขั้นต่ำที่กำหนด เพราะมีการเปลี่ยนแปลงกำหนดราคาขั้นต่ำอยู่เสมอ และยังมีการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรท้องถิ่นในการกำหนดเพิ่มเติมรายการสินค้าที่จัดอยู่ในกลุ่มประเภทสินค้าตามที่กระทรวงการคลังได้ออกประกาศไปแล้ว เพื่อกำหนดราคาขั้นต่ำใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินภาษีนำเข้าได้ด้วย

รายการสินค้าที่กำหนดราคาขั้นต่ำในการประเมินภาษีนำเข้า

- นมและผลิตภัณฑ์นม	- กระดาษ และกล่องกระดาษ
- ชาและกาแฟทุกชนิด	- ผ้าผืนทุกชนิด
- แป้งสาลี แป้งข้าวโพด ข้าวมอลท์	- เสื้อผ้าสำเร็จรูป
- ลูกฮอป	- เครื่องสุขภัณฑ์ กระเบื้องเซรามิก
- น้ำมันพืชทุกชนิด	- พรหมและวัสดุพื้นทุกชนิด ผ้าใบห่ม
- ผงชูรสและเครื่องเทศ	- กระสอบป่อ
- น้ำตาลและขนมหวาน	- เตาแก๊ส และเครื่องใช้ในครัว
- น้ำแร่และเครื่องดื่มชอฟต์ครึ่ง	- กระจกก่อสร้าง
- สีและน้ำยาขัดเงาทุกชนิด	- เหล็กทุกชนิด

- แชมพู สบู่
- น้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์
- फिल्मและกระดาษถ่ายรูป
- พลาสติกและผลิตภัณฑ์พลาสติก
- ยางรถและยางในรถทุกชนิด
- รถจักรยานยนต์ จักรยาน และชิ้นส่วน
- แบตเตอรี่ทุกชนิด
- แก้วและ นาฬิกา
- กล้องถ่ายรูป เครื่องถ่ายภาพเอกสาร คอมพิวเตอร์
- เฟอร์นิเจอร์ทุกชนิด
- วัสดุอลูมิเนียมกึ่งสำเร็จรูป
- เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน
- เครื่องยนต์ เครื่องสูบน้ำ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า
- รถยนต์และชิ้นส่วน

6. การตรวจสอบมาตรฐานและคุณภาพ

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมโดย The Directorate for Standardization, Measurement and Quality Control ร่วมกับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ กำหนดหลักเกณฑ์และการตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพสินค้าทั้งที่ผลิตในประเทศและสินค้านำเข้า โดยมีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง กำหนดหลักเกณฑ์และการตรวจสอบมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

7. การแสดงเครื่องหมายการค้าและการปิดฉลาก

สำหรับสินค้าที่จำหน่ายภายในประเทศ และฉลากสินค้าประเภทยา เวชภัณฑ์ รวมถึงยาฆ่าแมลงและสินค้าเคมีภัณฑ์ต่างๆ จะต้องมีการติดฉลากบอกถึงรายละเอียดของสินค้าและวิธีการใช้ด้วย ครอบคลุมทั้งสินค้าที่ผลิตภายในประเทศและสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ โดยเริ่มมีผลบังคับใช้ 1 ตุลาคม 2543 ให้สินค้าที่ผลิตและจำหน่ายหลังจากวันดังกล่าว ต้องมีการปิดฉลากระบุรายละเอียดของสินค้า แต่ก่อนให้สินค้าที่ผลิตก่อน 1 ตุลาคม 2543 สามารถจำหน่ายได้จนกระทั่งหมดอายุ ซึ่งการออกข้อกำหนดดังกล่าวจะช่วยแก้ปัญหาด้านการปลอมแปลงและเลียนแบบสินค้าได้ ทำให้สินค้าไทยต้องเผชิญกับอุปสรรคด้านการลอกเลียนแบบจากผู้ผลิตภายในประเทศเวียดนามลดลง

ตารางที่ 2 มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับเวียดนาม

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ปี	ปริมาณการค้ารวม			ส่งออก		นำเข้า		ดุลการค้า
	มูลค่า	สัดส่วน	เปลี่ยนแปลง %	มูลค่า	เปลี่ยนแปลง %	มูลค่า	เปลี่ยนแปลง %	
2539	646.7	0.5	25.9	581.2	23.5	65.5	52.2	515.4
2540	726.3	0.6	12.8	548.7	-5.6	177.6	171.1	371.1
2541	823.3	0.8	13.3	591.7	7.8	231.5	30.4	360.1
2542	800.6	0.7	-2.7	572.8	-3.2	227.8	-1.6	345.1
2543	1,180.6	0.9	47.5	848.5	48.1	332.1	45.8	516.5
2544	1,127.0	0.9	-4.5	801.2	-50.4	325.8	-1.9	475.5
2545	1,186.6	0.9	5.3	948.0	18.2	238.6	-26.8	709.4
2546	746.8	1.0	40.9	603.0	13.6	143.8	10.3	459.2
(ม.ค.- มิ.ย.)								

หมายเหตุ: สัดส่วน = การค้าสองฝ่ายต่อการค้ารวมของไทยทั้งหมด

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. 2545. การค้าระหว่างไทยกับเวียดนาม.

กรุงเทพมหานคร: กองเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, หน้า 79.

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2539-2543) ปริมาณการค้าระหว่างไทยและเวียดนาม มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นเกือบทุกปี ซึ่งเป็นผลจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เวียดนามมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น (GDP Growth = 6.7%) ประกอบกับรัฐบาลเวียดนาม มีนโยบายเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนมากขึ้น มูลค่าการค้ารวมเฉลี่ยปีละ 835.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยในปี 2543 มีมูลค่าการค้ารวมระหว่างไทยกับเวียดนามมีมูลค่า 1,180.6 ล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 0.9 ของมูลค่าการค้ารวมทั้งหมดของไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 47.5 จากปีก่อนหน้า สำหรับระยะ 9 เดือนแรกของปี 2544 การค้าสองฝ่ายมีมูลค่า 868.6 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.3

ปี 2541 นับเป็นปีแห่งความหายนะทางเศรษฐกิจที่ต้องบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์บทหนึ่งของอาเซียน หลายประเทศที่เคยได้ชื่อว่าเป็นเสือเศรษฐกิจเพราะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาประเทศไปได้อย่างรุ่งโรจน์กลับกลายเป็นประเทศที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวในพริบตา อันเป็นผลจากการที่เงินสกุลท้องถิ่นมีค่าตกต่ำลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ ปัจจุบันวิกฤตการเงินเอเชียยังคงติดตามสั่นคลอนเสถียรภาพเศรษฐกิจของเหล่าประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่อง และยังไม่มีการสามารถระบุได้อย่างชัดเจนแน่นอนว่ามรสุมการเงินครั้งนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อใดเป็นที่น่าสังเกตว่าที่ผ่านมา เวียดนามสมาชิกรายหนึ่งของอาเซียน กลับไม่ได้รับผลกระทบเสียหายจากวิกฤตการเงินเท่าใดนัก เพราะมีโอกาสได้สัมผัสกับระบบเศรษฐกิจแบบกลไกตลาดมาเป็นระยะเวลาด้าน ๆ ทำให้ระบบเศรษฐกิจยังไม่เปิดกว้างเท่าที่ควร และกลายเป็นภูมิคุ้มกันชั้นดีประการหนึ่งที่ป้องกันเวียดนามมิให้ติดเชื้อไข้เอเซีย การที่เงินทุนจากต่างประเทศจะไหลเข้าออกจากเวียดนามยังไม่เสรีเหมือนประเทศอาเซียนรุ่นพี่ ดังนั้นค่าเงินคงจึงไม่หวั่นไหวรุนแรงเมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่นๆในอาเซียน ทั้งนี้ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2541 เศรษฐกิจเวียดนามมีอัตราการเติบโตถึงร้อยละ 6.6 นับเป็นอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงสุดประจำปีที่สูงที่สุดของประเทศในกลุ่มอาเซียน อย่างไรก็ตาม การที่มรสุมการเงินเอเชียยังคงส่งผลกระทบกระจายไปทั่วภูมิภาคอาเซียนอยู่ไม่สร้างชา ทำให้เศรษฐกิจเวียดนามซึ่งมีความผูกพันทั้งด้านการค้า-การลงทุนกับอาเซียนอย่างแนบแน่น ต้องเริ่มหวั่นไหวจากผลกระทบของวิกฤตการเงินเอเชีย

วิกฤตการเงินเอเชียส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเวียดนามพอสรุปได้ดังนี้

1. การลงทุนจากต่างชาติลด วิกฤตการเงินที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียมาตั้งแต่ช่วงกลางปี 2540 ทำให้สถานการณ์การลงทุนจากต่างประเทศในเวียดนามส่อเค้าไม่น่าลงทุน อันเป็นผลจากการที่นักลงทุนต่างชาติรายใหญ่ในเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ต้องประสบกับมรสุมเศรษฐกิจกันถ้วนหน้า ทั้งนี้เมื่อสิ้นสุดปี 2540 ที่ผ่านมา เวียดนามมียอดการลงทุนจากต่างประเทศมูลค่ารวม 4,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นอัตราการลดลงเกือบร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับมูลค่าการลงทุนกว่า 8,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีก่อนหน้า ต่อมาในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2541 นี้ สถานการณ์การลงทุนจากต่างประเทศในเวียดนามยังคงทรุดหนักลงอย่างต่อเนื่อง โดยมีนักธุรกิจต่างชาติเข้าไปยื่นขอ

อนุมัติลงทุนในเวียดนามรวมมูลค่าเพียง 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นอัตราลดลงร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า

2. การส่งออกขบเซา นับตั้งแต่เกิดวิกฤตการเงินเอเชีย เงินดอลลาร์ของเวียดนามก็ได้รับแรงกดดันให้ลดค่าลงมาโดยตลอด เนื่องจากนักธุรกิจเวียดนามต่างเรียกร้องให้ทางการลดค่าเงินดอลลาร์เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันของสินค้าออกของเวียดนามกับสินค้าจากประเทศอื่นๆ ในอาเซียน แต่ปรากฏว่าทางการเวียดนามกลับมิได้ประกาศลดค่าเงินดอลลาร์ตามที่นักธุรกิจคาดหวังไว้แต่อย่างใด ทั้งนี้ State Bank of Vietnam ได้หลีกเลี่ยงการลดค่าเงินเพื่อป้องกันมิให้เกิดการเก็งกำไรค่าเงินดอลลาร์ โดยหันไปใช้มาตรการขยายเพดานการขึ้น-ลงเงินดอลลาร์เป็นการทดแทน ซึ่งนับเป็นการลดค่าเงินดอลลาร์ไปโดยปริยาย

อย่างไรก็ตาม มาตรการขยายเพดานการขึ้น-ลงเงินดอลลาร์ก็ไม่สามารถช่วยรักษาความสามารถในการแข่งขันของสินค้าออกของเวียดนามได้ดีเพียงพอ เพราะเงินสกุลท้องถิ่นของเหล่าประเทศในกลุ่มอาเซียนลดค่าลงอย่างรวดเร็วถึงราวร้อยละ 30-50 เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ขณะที่การขยายเพดานการขึ้น-ลงทำให้เงินดอลลาร์ลดค่าลงประมาณร้อยละ 15 เท่านั้น ส่งผลให้สินค้าออกของเวียดนามยังคงเสียเปรียบในการแข่งขันด้านราคากับสินค้าของประเทศอื่นๆ ในอาเซียน เป็นที่คาดว่าภาคการส่งออกของเวียดนามจะเติบโตเพียงร้อยละ 10 เมื่อสิ้นสุดปี 2541 คิดเป็นมูลค่าการส่งออกประมาณ 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เทียบกับอัตราการเติบโตร้อยละ 22 ในปี 2540

3. การว่างงาน วิกฤตการเงินที่เกิดขึ้นในเอเชียนอกจากได้ส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติคลายความสนใจเข้าไปลงทุนในเวียดนามแล้ว ยังทำให้นักธุรกิจท้องถิ่นและชาวต่างชาติที่ประกอบธุรกิจในเวียดนามบางรายต้องเลิกกิจการ ขณะที่นักธุรกิจอีกจำนวนหนึ่งจำเป็นต้องลดขนาดของกิจการลงด้วย เนื่องจากปริมาณความต้องการสินค้าของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจ ธุรกิจต่างชาติที่มีการปลดคนงานออกส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภท โรงงานทอผ้า โรงงานผลิตรองเท้า และอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ส่งผลให้อัตราการว่างงานในเขตเมืองของเวียดนามที่เคยยืนอยู่ในระดับร้อยละ 3 ในช่วงก่อนเกิดวิกฤตการเงินพุ่งขึ้นเป็นอัตราร้อยละ 6 ในปัจจุบัน

สำหรับอัตราเงินเฟ้อ ได้รับปัจจัยกดดันจากภาวะแห้งแล้งที่เกิดขึ้นใน เวียดนามในช่วงต้นปี 2540 ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก อันเป็นสาเหตุทำให้ราคาสินค้าเกษตร รวมทั้งราคาสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไปใน เวียดนามถีบตัวสูงขึ้น และผลักดันให้อัตราเงินเฟ้อเวียดนามทะยานสูงขึ้นถึงร้อยละ 8.7 ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2541 เทียบกับอัตราร้อยละ 3.6 ในรอบปี 2540

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวิกฤตการเงินเอเชียได้ส่งผลกระทบให้การพัฒนา เศรษฐกิจเวียดนามต้องประสบกับอุปสรรคอยู่บ้าง แต่เป็นที่น่ายินดีว่า ในช่วงครึ่งแรก ของปี 2541 ที่ผ่านมา เศรษฐกิจโดยรวมของเวียดนามยังคงได้รับปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญคือ การที่กลุ่มประเทศที่ให้เงินช่วยเหลือเพื่อการปฏิรูปเศรษฐกิจแก่เวียดนามยังคง สนับสนุนเงินให้แก่เวียดนามอย่างต่อเนื่อง สำหรับในรอบปี 2541 นี้ เวียดนามได้รับเงิน ช่วยเหลือรวมมูลค่าทั้งสิ้น 2,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้เวียดนามยังมีเงินใช้จ่ายใน การพัฒนาประเทศได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เศรษฐกิจ เวียดนามให้สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างไม่ติดขัด ส่งผลให้เศรษฐกิจเวียดนามมี อัตราการเติบโตร้อยละ 6.6 ในช่วงครึ่งแรกของปี 2541 ชะลอลงจากอัตราร้อยละ 8.8 ในรอบปี 2540 แต่ก็นับเป็นอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่น่าพอใจ ท่ามกลางความไม่ แน่นนอนทางเศรษฐกิจและการเงินภูมิภาคแถบนี้

ดุลการค้า

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2539 ถึง 2543 ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าเวียดนามมา ตลอดระยะเวลา 5 ปี เฉลี่ยปีละ 421.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยในปี 2543 ไทยได้เปรียบ ดุลการค้าเวียดนาม 516.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับระยะ 9 เดือนแรกของปี 2544 ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าเวียดนาม 359.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับระยะเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า

การส่งออกของไทยไปเวียดนาม

ในช่วง พ.ศ. 2540-2546(ม.ค.-มิ.ย.) ไทยส่งสินค้าออกไปเวียดนามมีมูลค่า 578.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2540 ซึ่งลดลงร้อยละ 5.6 จากปีก่อนหน้า แต่ได้เพิ่มเป็น 947.98 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2545 เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.32 ของปีก่อนหน้า สำหรับระยะ 6 เดือนแรกของปี 2546 ไทยส่งสินค้าออกไปเวียดนามแล้ว 602.99 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 13.61 เมื่อเทียบกับระยะเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า (ตารางที่ 3)

สินค้าส่งออกสำคัญ เช่น ยานพาหนะ เม็ดพลาสติก เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ น้ำมันสำเร็จรูป เคมีภัณฑ์ อาหารสัตว์เลี้ยง ถากน้ำตาล เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์พลาสติก และหนังและผลิตภัณฑ์หนังฟอก หนังอัด เป็นต้น

ยานพาหนะ ครองตลาดสินค้าส่งออกสำคัญอันดับ 1 ของไทยที่ส่งไปยังเวียดนามตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา โดยในปี 2540 มีมูลค่า 88.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มขึ้นโดยตลอดจนมีมูลค่า 452.49 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2545 อัตราการขยายตัวร้อยละ 173.92 ของปีก่อนหน้า สำหรับปี 2546 ในช่วงครึ่งปีแรก การส่งออogyานพาหนะลดลงร้อยละ 7.88 จากปี 2545 ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน เวียดนามเป็นตลาดส่งออกยานพาหนะรายใหญ่ที่สุดของไทยในอินโดจีน ครองส่วนแบ่งประมาณ 2 ใน 3 ของยอดส่งออกทั้งหมดที่ไทยส่งไปขายในตลาดอินโดจีน

เม็ดพลาสติก เป็นรายการสินค้าส่งออกอันดับ 7 ของไทยที่ส่งไปตลาดอินโดจีน การส่งสินค้าเม็ดพลาสติกของไทยไปขายในตลาดอินโดจีนนั้นมีเวียดนามเป็นตลาดหลัก ซึ่งต้องเผชิญกับการแข่งขันจากประเทศต่างๆ ที่รุนแรงขึ้น โดยเฉพาะจากประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ที่พยายามส่งสินค้าเข้าเจาะตลาดเวียดนามอย่างขะมักเขม้นในขณะนี้ โดยในปี 2540 มีมูลค่าการส่งออก 57.40 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มขึ้นเรื่อยมาจนปี 2544 ลดลงร้อยละ 13.84 จากปี 2543 แต่ส่งออกเพิ่มขึ้นในปี 2545 มูลค่า 117.03 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.54 จากปีก่อนหน้า สำหรับครึ่งปีแรกในปี 2546 มีมูลค่า 57.29 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ไทยส่งออกไปเวียดนามในปี 2540 มูลค่า 31.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นจนมีมูลค่า 59.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2545 สำหรับในปี 2546 (ม.ค.-มิ.ย.) มีมูลค่าถึง 42.46 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.65 จากปีก่อนหน้า

น้ำมันสำเร็จรูป ในปี 2540 ไทยส่งออกไปเวียดนามมีมูลค่า 45.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และลดลงในปี 2541 เหลือ 27 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หลังจากนั้นเพิ่มขึ้นเรื่อยมาจนมีมูลค่า 81.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2545 และในปี 2546 (ม.ค.-มิ.ย.) มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.38 เมื่อเทียบกับช่วงระยะเวลาเดียวกันกับปีก่อนหน้า

เคมีภัณฑ์ ในปี 2540 ไทยส่งออกไปเวียดนามมูลค่า 36.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และลดลงเรื่อยมาจนมีมูลค่า 34.34 ในปี 2543 สำหรับในปี 2544 ได้ส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 40.84 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.98 จากปีก่อนหน้า และในช่วง ม.ค.-มิ.ย. 2546 มีมูลค่า 30.89 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

อาหารสัตว์เลี้ยง การส่งออกไปเวียดนามมีมูลค่าเพิ่มขึ้นสลับลดลงเรื่อยมา โดยในปี 2540 มีมูลค่า 8.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นเป็น 14.6 ในปี 2541 และลดลงเป็น 13.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2542 สำหรับในปี 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 26.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และลดลงอีกครั้งในปี 2544 จนมีค่าเท่ากับ 15.58 ในปี 2545 สำหรับในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2546 การส่งออกมีมูลค่า 12 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.02 เมื่อเทียบกับระยะเวลาเดียวกันกับปีก่อนหน้า

กากน้ำตาล ไทยส่งออกไปเวียดนามในปี 2540 มีมูลค่า 10.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และลดลงในปี 2542 เหลือ 3.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 66.36 ส่วนปี 2543 ไทยไม่ได้ส่งออกไปเวียดนาม สำหรับในปี 2545 ไทยส่งออกไปเวียดนามเท่ากับ 13.07 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกลอื่น ๆ ในปี 2540 ไทยส่งออกไปเวียดนามมูลค่า 19.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2543 ไทยส่งออกมูลค่า 34.39 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 85.99 จากปีก่อนหน้า หลังจากนั้นลดลงเรื่อยมาจนเท่ากับ 33.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2545

ผลิตภัณฑ์พลาสติก ในปี 2540 ไทยส่งออกไปเวียดนามมีมูลค่า 15.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และลดลงในปี 2541 เหลือ 13.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หลังจากนั้นเพิ่มขึ้นโดยตลอดจนมีมูลค่า 27.78 ในปี 2545 เพิ่มขึ้นร้อยละ 35.91 จากปีก่อนหน้า สำหรับในปี 2546 ในช่วงครึ่งปีแรกมีมูลค่า 15.18 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

หนังและผลิตภัณฑ์หนังฟอก หนังอัด ในปี 2540 ไทยส่งออกไปเวียดนามมีมูลค่าเพียง 0.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และการส่งออกได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนมีมูลค่าเท่ากับ 24.09 ในปี 2545 เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.43 จากปีก่อนหน้า

สินค้าส่งออกสำคัญ เช่น ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เม็ดพลาสติก เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ น้ำมันสำเร็จรูป เคมีภัณฑ์ และเครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เป็นต้น

สินค้าใน 10 อันดับแรกของไทยที่ส่งออกไปยังประเทศเวียดนามที่ปริมาณแนวโน้มการส่งออกจะลดลงในปี 2545 ได้แก่ ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ (ลดลงร้อยละ 1.2) เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ [ลดลงร้อยละ 4.7] กากน้ำตาล (ลดลงร้อยละ 15.4) เครื่องจักรกล และส่วนประกอบ (ลดลงร้อยละ 12.8)

ตารางที่ 3 ประเภทสินค้าและมูลค่าการส่งออกจากไทยไปเวียดนาม

รายการ	มูลค่า: ล้านดอลลาร์สหรัฐ							
	2540	2541	2542	2543	2544	2545	% การเปลี่ยนแปลง	2546 (มก.-มิ.ย.)
1.ยานพาหนะ	88.0	129.6	136.42	167.11	457.55	452.49	-1.15	190.57
2.เม็ดพลาสติก	57.4	71.1	82.60	124.00	106.84	117.03	9.54	29.00
3.เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	31.0	33.2	39.80	56.90	62.15	26.00	-4.65	42.46
4.น้ำมันสำเร็จรูป	45.2	27.0	33.03	100.92	73.40	81.00	11.17	40.46
5. เคมีภัณฑ์	36.9	30.5	79.00	34.34	40.84	54.31	32.98	89.00
6.อาหารสัตว์เลี้ยง	8.7	14.6	13.90	26.70	15.71	15.58	-0.83	12.00
7.กากน้ำตาล	10.7	10.7	3.60	0	15.44	13.07	-15.35	6.35
8.เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ของเครื่องจักรกลอื่น ๆ	19.1	21.3	18.49	34.39	38.17	33.30	12.76	12.88
9.ผลิตภัณฑ์พลาสติก	15.2	13.2	15.00	20.40	20.44	27.78	35.91	15.18
10.หนังและผลิตภัณฑ์หนังฟอก	0.6	3.6	4.64	7.17	19.36	24.09	24.43	16.09

ตารางที่ 3 (ต่อ)

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐ

รายการ	2540	2541	2542	2543	2544	2545	% การ เปลี่ยน แปลง	2546 (มก.- ม.ย.)
รวมสินค้า 10 รายการ	312.7	354.8	378.97	571.93	850.10	878.51	3.34	437.88
มูลค่ารวม	578.7	591.7	572.83	847.37	801.23	947.98	18.32	602.99

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. 2545. การค้าระหว่างไทยกับเวียดนาม.

กรุงเทพมหานคร: กองเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, หน้า 572.

การนำเข้าสินค้าของไทยจากเวียดนาม

ในช่วงพ.ศ. 2540 – 2546 (ม.ก.-ม.ย.) ปริมาณการนำเข้าสินค้าของไทยจากเวียดนามมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นเกือบทุกปี โดยปริมาณการนำเข้ามีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 206.9 ล้านเหรียญสหรัฐ และในปี 2545 ไทยนำเข้าสินค้าจากเวียดนามมูลค่า 238.57 ล้านเหรียญสหรัฐ ลดลงร้อยละ 26.77 จากปีก่อนหน้า สำหรับระยะ 6 เดือนแรกของปี 2546 ไทยนำเข้าสินค้าจากเวียดนามแล้ว 143.82 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.28 เมื่อเทียบกับระยะเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า (ตารางที่ 4)

สินค้านำเข้าของไทยจากเวียดนามที่สำคัญ เช่น เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ น้ำมันดิบ ถ่านหิน เมล็ดพืชน้ำมัน หนังสืบและหนังฟอก กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง เคมีภัณฑ์ ปลาสำเร็จรูป ด้ายทอผ้าและด้ายเส้นเล็กและปลาหมึกสดแช่แข็ง เป็นต้น

เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ ในปี 2540 ไทยนำเข้าจากเวียดนามมูลค่า 125.4 ล้านเหรียญสหรัฐ และเพิ่มขึ้นเรื่อยมาจนมีค่าเท่ากับ 205.14 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2543 เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.74 จากปีก่อนหน้า หลังจากนั้นไทยเริ่มนำเข้าลดลงจนในปี 2545 ไทยนำเข้าลดลงเหลือ 82.08 ล้านเหรียญสหรัฐ ลดลงร้อยละ 51.27 จากปีก่อน

น้ำมันดิบ ในปี 2540 ไทยนำเข้าจากเวียดนามมูลค่า 9.8 ล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับในปี 2540-2541 ไทยนำเข้าลดลงมากเนื่องจากวิกฤติการเงิน ต่อมาในปี 2543

ไถยนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็น 29 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นจนถึงปี 2544 มูลค่า 41.53 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และลดลงในปี 2545 มูลค่า 29.69 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับในช่วงครึ่งปี 2546 ไถยนำเข้าลดลงเหลือ 8.79 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 20.39 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า

ถ่านหิน ในปี 2540 ไถยนำเข้าจากเวียดนามมูลค่า 0.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นเรื่อยมาจนมีมูลค่า 24.33 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2545

เมล็ดพืชน้ำมัน ในปี 2540 ไถยนำเข้าจากเวียดนามมูลค่า 0.1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นเป็น 13.42 ในปี 2544 สำหรับในปี 2545 นำเข้าลดลงเหลือ 11.86 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 11.62 จากปีก่อนหน้า

หนังดิบและหนังฟอก ในปี 2540 ไถยนำเข้าจากเวียดนามมูลค่า 6 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นเรื่อยมาจนมีมูลค่า 9.72 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2544 สำหรับปี 2545 ไถยนำเข้าลดลงเหลือ 8.08 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 16.87 จากปีก่อนหน้าและมีแนวโน้มจะนำเข้าลดลงอีกในปี 2546 ในช่วงครึ่งปีแรกไถยนำเข้าเพียง 3.61 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ไทยมีการนำเข้าจากเวียดนามเพิ่มขึ้นสลับลดลงโดยตลอด โดยในปี 2540 นำเข้า 5.1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับในปี 2546 (ม.ค.-มิ.ย.) ไถยนำเข้าแล้วมูลค่า 6.34 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.06 เมื่อเทียบกับช่วงระยะเวลาเดียวกันกับปีก่อนหน้า

เคมีภัณฑ์ ในปี 2540 ไถยนำเข้าจากเวียดนามมูลค่า 0.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นจนมีค่าเท่ากับ 8.9 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2545 เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.2 จากปีก่อนหน้า สำหรับในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2546 ไถยนำเข้ามูลค่า 2.57 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 21.12 เมื่อเทียบกับช่วงระยะเวลาเดียวกันกับปีก่อนหน้า

ปลาสำเร็จรูป ในปี 2540 ไถยนำเข้าจากเวียดนามมูลค่า 4.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และลดลงจนในปี 2542 นำเข้าเพียง 2.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับในปี 2543 ไถยนำเข้าเพิ่มขึ้นมากโดยนำเข้าเท่ากับ 11.92 ล้านเหรียญสหรัฐฯ แต่ก็ลดลงอีกจนมีค่าเท่ากับ 2.96 ในปี 2545 สำหรับในปี 2546 มีแนวโน้มนำเข้าลดลงอย่างมาก ซึ่งในช่วงครึ่งปีแรกไถยนำเข้าเพียง .89 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 19.93

ด้ายทอผ้าและด้ายเส้นเล็ก ในปี 2540 ไทยนำเข้า 0.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และนำเข้าเพิ่มขึ้นสลับลดลงจนมีค่าเท่ากับ 3.38 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2545 สำหรับในครึ่งปีแรกของปี 2546 ไทยนำเข้าลดลงร้อยละ 6.21

ปลาหมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง ในปี 2540 ไทยนำเข้า 0.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และนำเข้าเพิ่มขึ้นจนมีค่าเท่ากับ 4.47 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2545 เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.13 จากปีก่อนหน้า

สินค้านำเข้า 10 อันดับแรกของไทยจากเวียดนามที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี 2545 ได้แก่ กุ้งสดแช่เย็น แช่แข็ง(เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.8) เคมีภัณฑ์(เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.2) ด้ายทอผ้าและด้ายเส้นเล็ก (เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.7) ปลาหมึกสดแช่เย็น (เพิ่มขึ้นร้อยละ 22)

ตารางที่ 4 ประเภทสินค้าและมูลค่าการนำเข้าจากเวียดนามมาไทย

รายการ	มูลค่า: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ							2546 (มก.-มิ.ย.)
	2540	2541	2542	2543	2544	2545	% เปลี่ยนแปลง	
1.เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ	125.4	174.6	168.50	205.14	168.44	82.08	-51.27	60.40
2.น้ำมันดิบ	9.8	4.2	0.00	29.00	41.53	29.70	-28.51	8.80
3.ถ่านหิน	0.7	2.6	15.20	22.33	26.42	24.33	-7.91	12.50
4.เมล็ดพืชน้ำมัน	0.1	0.1	0.07	8.30	13.42	11.86	-11.62	5.10
5.หนังดิบและหนังฟอก	6.0	5.0	6.55	7.82	9.72	8.01	-16.87	3.60
6.กุ้งสด แช่เย็นแช่แข็ง	5.1	13.8	3.90	5.10	7.37	9.05	22.80	6.30
7.เคมีภัณฑ์	0.7	0.4	1.50	1.42	6.40	8.90	38.20	2.60
8.ปลาสำเร็จรูป	4.5	4.1	2.70	11.92	5.52	2.96	-46.38	0.89
9.ด้ายทอผ้าและด้ายเส้นเล็ก	0.1	0.5	0.48	3.57	3.08	3.38	9.74	1.50
10.ปลาหมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง	0.6	1.4	3.50	4.14	3.66	4.47	22.13	2.50
รวมสินค้า 10 รายการ	153	206.7	202.03	298.74	285.60	184.80	35.39	226.80
อื่น ๆ	24.6	24.8	24.77	33.36	40.17	53.77	33.86	27.80
มูลค่ารวม	177.6	231.5	227.8	332.1	325.77	238.57	-26.77	254.60

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. 2545. การค้าระหว่างไทยกับเวียดนาม.

กรุงเทพมหานคร: กองเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, หน้า 573.

การลงทุนของไทยในเวียดนาม

เวียดนามเป็นประเทศในกลุ่มอินโดจีนที่มีนักลงทุนจากต่างชาติหลั่งไหลเข้าไปลงทุนมากที่สุดนับตั้งแต่เริ่มเปิดประเทศในปี 2531 ปัจจุบันมีนักลงทุนต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในเวียดนามมากเป็นอันดับหนึ่งคือ สิงคโปร์ ใต้หวัน ฮองกง และญี่ปุ่น ตามลำดับ ขณะที่ไทยเป็นนักลงทุนรายใหญ่อันดับที่ 11 ในเวียดนาม โดยอุตสาหกรรมที่นักลงทุนจากต่างชาตินิยมเข้าไปลงทุนได้แก่ อุตสาหกรรมหนัก เช่น เหมืองแร่ อุตสาหกรรมเบา เช่น สิ่งทอ การท่องเที่ยวและโรงแรม การก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ การแปรรูปสินค้าเกษตร การบริการ การขนส่ง และการสื่อสาร เป็นต้น ทั้งนี้การเข้าไปลงทุนในเวียดนาม ผู้ลงทุนต้องเสนอโครงการ และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือและการลงทุน (SCD) ก่อนจึงจะดำเนินการได้

นักลงทุนของไทยได้ให้ความสนใจเข้าไปลงทุนในประเทศเวียดนามหลายโครงการและมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น การลงทุนส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวอยู่ที่โฮจิมินห์ซิตี และจังหวัดทางภาคใต้ สาขาการลงทุนของประเทศไทยเรียงตามลำดับมูลค่าได้แก่ โรงแรมและการท่องเที่ยว การคมนาคม เกษตรและป่าไม้ การบริการและการประมง เป็นต้น รูปแบบการดำเนินการธุรกิจของนักลงทุนไทยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในรูปแบบบริษัทร่วมทุนกับนักลงทุนเวียดนาม

นโยบายและมาตรการทางการลงทุนของเวียดนาม

ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการลงทุนเพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อนักลงทุนต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

1. นโยบายการลงทุน

รัฐบาลเวียดนามได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุน เพื่อดึงดูดนโยบายการเปิดประเทศ และให้สอดคล้องกับการปฏิรูปเศรษฐกิจ โดยกำหนดการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้นักธุรกิจต่างประเทศเข้าไปลงทุนมากขึ้น และปรับปรุงกฎหมายการลงทุนเอื้อประโยชน์แก่นักลงทุนมากยิ่งขึ้น มีการรวมทบทวน

กรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันไว้ในกระทรวงเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและสะดวกรวดเร็วต่อนักลงทุน นโยบายการลงทุนพอสรูปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1.1 การส่งเสริมการลงทุน รัฐบาลเวียดนามมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อช่วยสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วย รัฐบาลมีหลักการเพื่อค้าประกัน และสร้างความมั่นใจแก่นักธุรกิจต่างประเทศที่สนใจเข้าไปลงทุนหลายประการ ได้แก่ เงินลงทุน ทรัพย์สิน และกิจการจะไม่ถูกยึดหรือโอนเข้ามาเป็นของรัฐ สามารถส่งผลกำไรจากการดำเนินงานกลับประเทศของตนได้ และหากมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น นักธุรกิจสามารถร้องเรียน คณะอนุญาโตตุลาการเศรษฐกิจหรือองค์การยุติธรรมอื่น ๆ ได้

1.2 การนำเข้าเทคโนโลยี การนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามาช่วยขยายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและขยายการส่งออก เพื่อให้มีการพัฒนาแรงงานให้มีความรู้ความชำนาญให้มีประโยชน์ต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจะให้การคุ้มครองสิทธิประโยชน์ และยกเว้นภาษีการนำเข้าเทคโนโลยี ให้แก่นักลงทุนด้วย

2. ประเภทธุรกิจที่ส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ ได้แก่

2.1 โครงการขนาดใหญ่ที่ผลิตเพื่อการส่งออกและทดแทนการนำเข้า

2.2 โครงการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ใช้แรงงานที่มีทักษะและใช้ทรัพยากรธรรมชาติของเวียดนามอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 โครงการผลิตที่เน้นการใช้แรงงาน และวัตถุดิบต่างประเทศ

2.4 โครงการพัฒนาก่อสร้างปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ

2.5 โครงการด้านการบริการ ที่เป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศ

3. กฎหมายการลงทุนต่างประเทศ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2535 สภานิติบัญญัติของประเทศเวียดนามได้ผ่านกฎหมายแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศ โดยมีสาระสำคัญพอสรูปได้ดังนี้

3.1 ขยายเวลาโครงการร่วมทุน หรือโครงการที่ต่างประเทศถือหุ้นทั้งสิ้น ออกจากเดิม 20 ปี เป็น 50 ปี ทำให้การเช่าที่ดินและสิ่งอื่น ๆ ขยายตามไปด้วย

3.2 เปิดโอกาสให้บริษัทร่วมทุน หรือบริษัทที่ต่างประเทศถือหุ้นทั้งสิ้น สามารถเปิดบัญชีออมเงินในต่างประเทศได้รวมถึงอนุญาตให้มีการฝากเงินตราต่างประเทศในบัญชีดังกล่าวได้ ทำให้นักลงทุนสามารถลดความเสี่ยงจากการลดลงของค่าเงินดองได้

3.3 อนุญาตให้นักลงทุนต่างประเทศ เข้าไปซื้อหุ้นรัฐวิสาหกิจหรือลงทุนด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน สามารถดำเนินการและโอน เพื่อกระตุ้นให้นักลงทุนสนใจ ในกิจการสาธารณูปโภค ที่ประเทศเวียดนามกำลังขาดแคลนอย่างมาก

3.4 ให้การลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีแก่บริษัทร่วมทุนและบริษัทที่ชาวต่างประเทศถือหุ้นทั้งสิ้น

3.5 การร่วมทุนของต่างประเทศ ซึ่งเดิมจะต้องทำกับนิติบุคคลของรัฐหรือองค์กรระดับท้องถิ่นเท่านั้นให้เพิ่มเป็นสามารถร่วมทุนกับบริษัทเอกชนของประเทศเวียดนามได้ด้วย

4. รูปแบบของการลงทุน

รัฐบาลเวียดนาม ได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนของชาวต่างประเทศ (Law on Foreign Investment of the Socialist Republic of Vietnam) ฉบับแรก เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2530 และได้มีการออกกฎหมายเพิ่มเติมอีก 2 ฉบับ เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2531 และ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ได้กำหนดรูปแบบของการลงทุนในประเทศเวียดนามไว้ 6 ประเภท ดังต่อไปนี้

4.1 การร่วมมือทางธุรกิจตามสัญญา (Business Co-operation Contract) เป็นการร่วมทุนทำธุรกิจ หรือผลิตในประเทศเวียดนามระหว่างหุ้นส่วนฝ่ายประเทศเวียดนามและหุ้นส่วนต่างประเทศ ตั้งแต่หนึ่งประเภทธุรกิจขึ้นไปบนพื้นฐานของการทำธุรกิจ การแบ่งปันความรับผิดชอบและผลกำไรที่เท่าเทียมกันโดยไม่มีการก่อตั้งบริษัทร่วมทุนหรือนิติบุคคลตามกฎหมายขึ้น ระยะเวลาของสัญญาขึ้นอยู่กับตกลงกันของทั้งสองฝ่าย ลักษณะของธุรกิจและวัตถุประสงค์ต้องผ่านความเห็นชอบจาก SCI (The State Cooperation and Investment)

ข้อดี

- 1) ความคล่องตัวในการทำสัญญาการว่าจ้าง
- 2) บริหารงานได้ตามรูปแบบที่ต้องการ
- 3) มีความสัมพันธ์ที่พอดี ๆ กับฝ่ายประเทศเวียดนาม
- 4) สร้างผลกำไรที่ชัดเจนและนำกลับออกง่าย

ข้อเสีย

- 1) ไม่ได้สิทธิพิเศษด้านภาษี หรือความสะดวกจากทางการ
- 2) มีโอกาสเสียภาษีต่าง ๆ ในอัตราที่สูง
- 3) ความคุ้มครองสัญญาชาวเวียดนามได้ยากกว่าการลงทุนแบบร่วมทุน
- 4) ไม่จำกัดความรับผิดชอบหากเกิดการขาดทุน

4.2 การร่วมทุน (Joint Venture Enterprise) เป็นการร่วมกันจัดตั้งบริษัท จำกัด ระหว่างหุ้นส่วนฝ่ายเวียดนามและหุ้นส่วนต่างประเทศ หรือกรณีพิเศษอาจจะเป็น การก่อตั้งโดยหลักการร่วมมือระหว่างรัฐบาลเวียดนาม และรัฐบาลต่างประเทศ เพื่อ ดำเนินการธุรกิจอื่น ๆ ในภาคธุรกิจต่าง ๆ ของระบบเศรษฐกิจประเทศเวียดนาม ฝ่าย รัฐบาลเวียดนามคือพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม หรือองค์การหน่วยงานทางเศรษฐกิจ ของเวียดนามหน่วยหนึ่งหน่วยใดหรือหลายหน่วยซึ่งหน่วยงานเอกชนเวียดนามอาจเข้า ร่วมลงทุนกับหน่วยงานเศรษฐกิจของเวียดนามได้ การลงทุนประเภทนี้เป็นการดำเนินการ ในรูปหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดชอบ โดยนักลงทุนต่างประเทศอาจลงทุนในรูป ของเงินตราต่างประเทศ โรงงาน อุปกรณ์หรือสิทธิบัตร ความรู้ทางเทคนิค (Know how) ทั้งนี้อัตราส่วนของการร่วมทุนจากต่างประเทศจะต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของเงินลง ทุนทั้งหมด ซึ่งระยะเวลาการร่วมลงทุนขึ้นอยู่กับข้อตกลงทั้งสองฝ่ายโดยทั่วไปจะไม่ เกิน 50 ปี แต่รัฐบาลโดยความเห็นชอบจากรัฐสภาอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ไม่เกิน 70 ปี

การลงทุนแบบร่วมทุนเป็นรูปแบบการลงทุนที่นักลงทุนไทยเลือกดำเนินการ มากที่สุด แนวโน้มที่นักลงทุนไทยจะลงทุนแบบ 100 % มีมากขึ้น เพราะพบว่าใน การร่วมทุนนั้นนักลงทุนไทยหรือนักลงทุนต่างชาติโดยทั่วไปมักจะประสบปัญหา ขัดแย้งกับผู้ร่วมทุนฝ่ายเวียดนามในเรื่องการจัดการและการขาดสิทธิในการตัดสินใจ

ทั้ง ๆ ที่สัดส่วนของเงินทุนในการลงทุนของนักลงทุนไทยหรือต่างชาติมีมากกว่าสัดส่วนเงินทุนของผู้ลงทุนฝ่ายเวียดนาม

ข้อดี

1) ผู้ร่วมทุนฝ่ายเวียดนาม ช่วยดำเนินการติดต่อกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ นักลงทุนต่างชาติส่วนใหญ่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อเรื่องเอกสารในการอนุมัติโครงการต่อกระทรวงการวางแผนและการลงทุน โดยสามารถผลักดันให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้ลงทุนฝ่ายเวียดนาม ซึ่งการติดตามเรื่องระหว่างคนเวียดนามด้วยกันมักจะทำได้ง่ายกว่า

2) นักลงทุนต่างชาติสามารถแบ่งเบาความรับผิดชอบในการบริหารโครงการและบริหารบุคคลของบริษัทร่วมทุนให้กับผู้ร่วมทุนชาวเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเจรจากับพนักงานหรือคนงานของบริษัทซึ่งเป็นคนเวียดนามด้วยกันนั้นจะสามารถช่วยหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง หรือความไม่เข้าใจที่อาจเกิดขึ้นได้จากความแตกต่างของขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและภาษา

3) การร่วมทุนถือเป็นการลดความเสี่ยงสำหรับนักลงทุนไทย ที่จะประสบความล้มเหลวหรือขาดทุนเพราะผู้ร่วมทุนฝ่ายเวียดนามเองก็ต้องปกป้องผลประโยชน์ของโครงการเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพราะในกรณีที่เกิดความล้มเหลวหรือเกิดการขาดทุนขึ้น ฝ่ายเวียดนามก็จะขาดทุนไปด้วย

4) การบริหารงานเป็นระบบมีกฎระเบียบรับรอง

ข้อเสีย

1) ฝ่ายเวียดนาม มักตีราคาที่ดิน สิ่งก่อสร้าง อุปกรณ์เป็นสัดส่วนของทุนในอัตราที่สูง

2) มีปัญหาการปรับความคิดในการบริหารร่วมกัน นักลงทุนไทยมักประสบปัญหาในประเด็นที่ผู้ร่วมลงทุนฝ่ายเวียดนามไม่เข้าใจวิธีการแบ่งหน้าที่ ภาระรับผิดชอบทั้งในด้านการบริหารและด้านทุนอย่างที่เหมาะสม

3) การร่วมทุนในเวียดนาม ยังมีความเสี่ยงในการถูกยึดทรัพย์ และถูกกล่าวหาด้วยข้อหาต่าง ๆ นานา สาเหตุที่ทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ได้ก็เนื่องมาจากความไม่เด่นชัดและความลักลั่นของกฎหมายและกฎระเบียบการลงทุน เช่นในกรณีที่โครงการ

ลงทุนดำเนินไปด้วยดี ฝ่ายเวียดนามอาจต้องการเป็นเจ้าของโครงการแต่เพียงผู้เดียวและอาจจะยึดทรัพย์สินหรือเครื่องมือการผลิตของต่างชาติโดยใส่ข้อหาบางประการให้แก่นักลงทุนต่างชาติ

4) การลงทุนแบบร่วมทุนนี้ นักลงทุนไทยหรือต่างชาติจะไม่มีสิทธิขาดในการบริหารงาน เพราะสิทธิในการออกเสียง การจัดการ การบริหารและการใช้เงินมิได้เป็นไปตามสัดส่วนของการลงทุน ที่สำคัญผู้อำนวยการของบริษัทร่วมทุนมักจะเป็นชาวเวียดนามซึ่งมีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจ

5) ฝ่ายผู้ลงทุนโดยชาวต่างประเทศไม่มารักษาความลับทางธุรกิจและการตลาดได้

4.3 การลงทุนโดยชาวต่างประเทศถือหุ้นเต็มจำนวน (An Enterprise with One Hundred Percent Foreign Invested Capital) เป็นการลงทุนขององค์การหรือเอกชนจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการทั้งหมด ต้องได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนการก่อตั้งจาก SCI โดยระยะเวลาลงทุนประเภทนี้ถ้าเป็นการลงทุนในบางสาขาที่สำคัญทางเศรษฐกิจ SCI อาจกำหนดให้กิจการนั้นๆ สามารถเปลี่ยนรูปแบบเป็นกิจการร่วมทุนโดยให้รัฐวิสาหกิจของเวียดนามเข้าไปถือหุ้นบางส่วน โดยต้องมีการกำหนดสัดส่วนการลงทุนและระยะเวลาที่ชัดเจน

ข้อดี

- 1) บริหารได้ตามต้องการหรือบริหารได้โดยตรงจากบริษัทแม่
- 2) ไม่ต้องรอความคิดเห็นจากผู้ร่วมทุนชาวเวียดนาม
- 3) ไม่เกิดปัญหาการแบ่งกำไรและนำออกนอกประเทศ
- 4) รักษาความลับของบริษัทได้เต็มที่

ข้อเสีย

- 1) เสี่ยงต่อปัญหาแรงงาน
- 2) อาจประสบปัญหาการตลาดภายในประเทศเวียดนาม

4.4 สำนักงานตัวแทน (Representative Office) เป็นลักษณะของกิจการที่

เป็นตัวแทน ในการศึกษาหาข้อมูล ความเป็นไปได้ในการลงทุนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจของธุรกิจ ตลอดจนกำกับดูแล อำนวยความสะดวกแก่กิจการลงทุนในต่างประเทศ

ข้อดี

- 1) ลงทุนน้อย เหมาะที่จะบุกเบิกพื้นที่
- 2) เป็นวิธีการหาข้อมูล และสร้างความสัมพันธ์ระยะยาว

ข้อเสีย

- 1) ทำธุรกิจโดยตรงไม่ได้

4.5 สาขา (Branches) เป็นการลงทุนในธุรกิจบางประเภทเท่านั้น เช่น ธุรกิจธนาคาร ธุรกิจประกันภัย บริษัทกฎหมาย

ข้อดี

- 1) สามารถดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในขอบข่ายที่กว้างกว่าการลงทุนในรูปแบบของการเปิดสำนักงานตัวแทน

ข้อเสีย

- 1) การจัดตั้งสาขาไม่ถือเป็นนิติบุคคลภายใต้กฎหมายเวียดนาม แต่จะมีสถานะเป็นเพียงบริษัทลูก ซึ่งมีบริษัทแม่ตั้งอยู่ในต่างประเทศเท่านั้น

4.6 อื่น ๆ (Others)

4.6.1 A Build-Operate-Transfer Contract (BOT) เป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Written Document) ระหว่างรัฐบาลเวียดนามกับนักลงทุนต่างชาติ โดยรัฐบาลเวียดนามอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติดำเนินการก่อสร้าง (Build) และดำเนินงาน (Operate) โครงการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดแล้ว นักลงทุนต่างชาติต้องโอน (Transfer) โครงการก่อสร้างดังกล่าวให้แก่รัฐบาล โดยรัฐบาลเวียดนามไม่ต้องจ่ายค่าทดแทนให้แก่การลงทุน

4.6.2 A Build-Transfer-Operate Contract (BTO) เป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Written Document) ระหว่างรัฐบาลเวียดนามกับนักลงทุนต่างชาติ โดยรัฐบาลอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติดำเนินการก่อสร้าง (Build) โครงการก่อสร้าง

ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ จนแล้วเสร็จ หลังจากนั้นนักลงทุนต่างชาติต้องโอน (Transfer) โครงการก่อสร้างดังกล่าวให้แก่รัฐบาลเวียดนาม โดยรัฐบาลเวียดนามให้นักลงทุนต่างชาติ มีสิทธิในการดำเนินงาน (Operate) โครงการก่อสร้างดังกล่าวภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ให้นักลงทุนต่างชาติได้รับผลตอบแทน คู่กับต้นทุนค่าก่อสร้างและมีผลกำไรตามสมควร (Gvin Reasonable Profits)

4.6.3 A Build-Transfer Contract (BT) เป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษร(Written Document) ระหว่างรัฐบาลเวียดนามกับนักลงทุนต่างชาติโดยรัฐบาลเวียดนามอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติดำเนินการก่อสร้าง(Build)โครงการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ จนแล้วเสร็จ หลังจากนั้นนักลงทุนต่างชาติต้องโอน (Transfer) โครงการก่อสร้างดังกล่าวให้แก่รัฐบาลเวียดนาม โดยรัฐบาลเวียดนามจะอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติไปดำเนินการก่อสร้างหรือบริหารโครงการลงทุนอื่น ๆ เพื่อให้ให้นักลงทุนต่างชาติได้รับผลตอบแทนคู่กับต้นทุนค่าก่อสร้างและมีกำไรตามสมควร

หน่วยงานที่ดูแลการลงทุนจากต่างประเทศ

กรณีการลงทุนในธุรกิจการเงินการธนาคาร นักลงทุนต้องไปติดต่อกับ State Bank of Vietnam โดยตรง ไม่จำเป็นต้องผ่านกระทรวงวางแผนและลงทุน (Ministry of Planning and Investment - MPI)

กรณีที่เป็นการลงทุนในธุรกิจอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การเงินการธนาคาร นักลงทุนต้องติดต่อกับ MPI โดยตรง แม้ว่าจะเป็นโครงการลงทุนบางประเภทที่มีผู้ดูแลโดยตรง เช่น ธุรกิจน้ำมัน(Petro Vietnam เป็นผู้ดูแลโดยตรง) นักลงทุนก็ควรติดต่อที่ MPI ก่อนโดย MPI จะให้แนวทางและคำแนะนำเบื้องต้น รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ประเภทของการอนุมัติลงทุน

การอนุมัติโครงการลงทุนในเวียดนาม มี 2 ประเภท คือ

1. การขอ Registration เป็นการขออนุญาตลงทุนสำหรับโครงการลงทุนที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

1.1 เป็นโครงการลงทุนขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีมูลค่าเงินลงทุนไม่เกิน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ และมีสัดส่วนการส่งออกสูงกว่า 80% ของมูลค่าการผลิต หรือ

1.2 เป็นโครงการลงทุนที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม หรือ เขตส่งเสริมการส่งออก และมีสัดส่วนการส่งออกตามที่

ทั้งนี้ โครงการที่สามารถขอ Registration จะต้องไม่เป็นโครงการลงทุนที่อยู่ในกลุ่ม A ซึ่งได้แก่ โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า กิจการเหมืองแร่ โครงการน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โครงการที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรมและสิ่งพิมพ์ ศูนย์การค้าและโครงการด้านการท่องเที่ยว ฯลฯ ผู้ลงทุนสามารถขอ Registration กับคณะกรรมการบริหาร (People's Committee) ของจังหวัดที่ตั้งของโครงการได้โดยตรง เมื่อได้รับ Registration แล้ว สามารถเริ่มดำเนินการได้ทันที ซึ่งระยะเวลาในการอนุมัติโครงการลงทุน Registration ใช้เวลา 15-30 วัน นับจากวันที่ยื่นขอรับอนุมัติ เพื่อดำเนินการตรวจสอบเอกสาร และศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการลงทุน ปัจจุบันโครงการลงทุนในเวียดนามประมาณ 80 % เป็นโครงการลงทุนในกลุ่มนี้ นอกจากนี้รัฐบาลเวียดนามยังกำหนดให้การก่อสร้างโครงการลงทุนต่าง ๆ ขอ Registration แทนการขออนุญาตอนุมัติก่อสร้าง ซึ่งยกเลิกไปแล้ว รวมทั้งการก่อสร้างโครงการลงทุนขนาดใหญ่ที่มีเงินทุนเกิน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ เมื่อโครงการดังกล่าวได้ Investment License แล้ว ผู้รับเหมาก่อสร้างก็สามารถจดทะเบียนก่อสร้าง (Registration) และดำเนินการก่อสร้างได้เลย

2. การขอ Investment License เป็นการขออนุญาตลงทุนสำหรับโครงการลงทุนที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

2.1 เป็นโครงการลงทุนขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าเงินลงทุนสูงเกิน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ

2.2 เป็นโครงการลงทุนในกลุ่ม A (ดังกล่าวข้างต้น)

โครงการลงทุนในลักษณะนี้ต้องขอ Investment License จากกระทรวงการวางแผนและลงทุน (MPI) ของเวียดนาม โครงการลงทุนที่ได้รับ Investment License แล้ว สามารถเริ่มดำเนินการได้ทันที หากไม่สามารถเริ่มดำเนินการได้ภายใน 1 ปี นับจากวันที่ได้รับอนุมัติการลงทุน ต้องชี้แจงเหตุผลให้ MPI ทราบ สำหรับระยะเวลาในการอนุมัติโครงการลงทุน Licensing ใช้เวลา 30-45 วัน นับจากวันที่ยื่นขออนุมัติ ปัจจุบันโครงการลงทุนในเวียดนามประมาณ 20 % เป็นโครงการลงทุนในกลุ่มนี้ การออก Investment License ให้แก่โครงการลงทุนขนาดใหญ่ต้องพิจารณาร่วมกันหลายหน่วยงาน จึงต้องใช้เวลามากกว่า Registration ของโครงการขนาดเล็ก อย่างไรก็ตาม การอนุมัติ License ในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงให้รวดเร็วขึ้นกว่าเดิม เช่น การตรวจสอบเรื่องสิ่งแวดล้อม กำหนดให้ผู้ลงทุนเพียงแต่ชี้แจงวิธีการป้องกันปัญหาสภาพแวดล้อม คาดการณ์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และยืนยันว่าจะไม่ละเมิดข้อบังคับเรื่องสิ่งแวดล้อม ก็เพียงพอสำหรับการอนุมัติโครงการลงทุนแล้ว

สำหรับโครงการลงทุนของนักลงทุนท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องขออนุมัติการลงทุนจาก PMI แต่ขออนุมัติจาก People Committee ของเวียดนาม โดยการลงทุนของนักลงทุนท้องถิ่นจะอยู่ภายใต้ New Enterprise Law ที่เริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2543 ขณะที่การลงทุนของนักลงทุนต่างชาติจะอยู่ภายใต้ Law on Foreign Investment และ New Enterprise Law ขึ้นอยู่กับขนาดของเงินทุน

กิจการที่รัฐบาลสนับสนุนให้ต่างชาติมาลงทุนได้แก่

1. สาขาที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออกหรือทดแทนการนำเข้า
2. การใช้เทคโนโลยีขั้นสูง การใช้ช่างฝีมือการลงทุนในด้านการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ หรือในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพผลิต
3. การผลิตที่ใช้แรงงาน วัสดุท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติมาใช้
4. กิจการบริการ เพื่อนำเข้าเงินตราต่างประเทศ เช่น การท่องเที่ยว การซ่อมเรือ ทำอากาศยาน และบริการอื่น ๆ

5. กิจกรรมด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภค และสื่อสารขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ MPI ยังเน้นส่งเสริมการลงทุนในโครงการที่เข้าไปลงทุนใน
ท้องถิ่นทุรกันดาร อาทิ บริเวณเทือกเขา ที่ราบสูง และชนบทที่ห่างไกลความเจริญ

กิจกรรมที่ไม่อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติลงทุน ได้แก่ กิจกรรมที่กระทบต่อ
ความมั่นคงของชาติ กิจกรรมด้านการทหาร กิจกรรมที่ขัดต่อขนบธรรมเนียมและ
วัฒนธรรมอันดีของประเทศ และกิจกรรมด้านสิ่งพิมพ์

กิจกรรมที่นักลงทุนต่างชาตินิยมเข้าไปลงทุน ได้แก่ อุตสาหกรรมหนัก รองลง
มาคือ อุตสาหกรรมเบา และอาคารสำนักงานและที่อยู่อาศัย ตามลำดับ

สิทธิประโยชน์ที่กระทรวงวางแผนและการลงทุน (MPI) ให้นักลงทุน
ต่างชาติ

1) โอนผลขาดทุนจากการดำเนินการ เวียดนามอนุญาตให้นักลงทุนต่าง
ชาติที่เข้ามาลงทุนสามารถโอนผลขาดทุนจากการดำเนินธุรกิจไปหักกับผลกำไรในปี
ภาษีถัดไปได้ยาวนาน 5 ปี

2) ยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบ ชิ้นส่วน และส่วนประกอบของวัตถุดิบ
สำหรับโครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษในเวียดนามจะได้รับการยกเว้น
อากรขาเข้าเป็นเวลา 5 ปี นับตั้งแต่วันที่เริ่มดำเนินการ

3) ประกันความมั่นใจให้นักลงทุนต่างชาติ โดยให้การรับรองว่าหาก
รัฐบาลเวียดนามมีการออกกฎหมายใหม่ใด ๆ ที่ทำให้นักลงทุนต่างชาติได้รับความเสีย
หาย หรือได้รับสิทธิประโยชน์ลดลง นักลงทุนต่างชาติสามารถเลือกรับสิทธิประโยชน์
ตามใบอนุญาตส่งเสริมการลงทุนที่ได้รับอยู่เดิม หรือเลือกที่จะรับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ
ตามที่ได้ระบุไว้ในกฎหมายการลงทุนฉบับที่ปรับปรุงใหม่ก็ได้

4) สิทธิในการเช่าที่ดิน ระยะเวลาที่ได้รับสิทธิในการเช่าที่ดิน ขึ้นกับระยะ
เวลาของโครงการลงทุนตามที่ได้รับ Investment License เป็นหลัก โดยปกตินักลงทุน
ต่างชาติจะได้รับสิทธิในการเช่าที่ดินประมาณ 50 ปี และอาจขยายเป็น 70 ปี หากเป็น
โครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษจาก The Standing Committee of the

National Assembly ของเวียดนาม สำหรับโครงการลงทุนจากต่างชาติที่เป็นประเภท Build-Transfer-Operate Contract (BTO) นั้น นักลงทุนต่างชาติไม่ต้องเช่าที่ดิน เนื่องจากเมื่อตกลงเริ่มทำโครงการ รัฐบาลจะมอบที่ดินให้ดำเนินการ เมื่อโครงการแล้วเสร็จ นักลงทุนต้องโอนสิทธิของโครงการนั้นให้แก่รัฐบาลตามรูปแบบ BTO แต่สำหรับการลงทุนประเภท Build-Operate-transfer Contract (BOT) นักลงทุนต่างชาติจะต้องเสียค่าเช่าที่ดินให้แก่รัฐบาลเวียดนาม ซึ่งระยะเวลาการเช่าที่ดินและค่าเช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับรัฐบาลเวียดนาม

อุตสาหกรรมที่นำลงทุนในเวียดนาม

1. อุตสาหกรรมการเกษตร ผลผลิตทางการเกษตรของเวียดนามคล้ายคลึงกับ ไทยมาก อาทิ ข้าว กาแฟ เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ยางพารา และกล้วยไม้ นักลงทุนไทยสามารถเข้าไปร่วมลงทุนโดยใช้เวียดนามเป็นแหล่งผลิตเพื่อส่งออกผลผลิตทางเกษตร เหล่านี้มาแปรรูปในประเทศไทย และส่งไปขายยังตลาดต่างประเทศ ปัจจุบันสิงคโปร์ และมาเลเซีย เข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมด้านการเกษตรในเวียดนามเป็นจำนวนมาก
2. อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค เวียดนามเป็นประเทศที่มีตลาดภายในใหญ่ เนื่องจากมีจำนวนประชากรมากถึง 79 ล้านคน และปัจจุบันชาวเวียดนามมีกำลังซื้อเพิ่มสูงขึ้น จึงมีความต้องการใช้สินค้าอุปโภค บริโภคที่มีคุณภาพดี ซึ่งเวียดนาม ยังไม่สามารถผลิตได้ ดังนั้น การเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค อาทิ สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก ผ่าอนามัย และกระดาษทิชชู ฯลฯ ซึ่งมีคุณภาพดี เพื่อตอบสนองตลาดระดับกลางถึงระดับบนในเวียดนาม จึงเป็นธุรกิจที่มีู่ทางน่าสนใจ
3. อุตสาหกรรมผลิตเพื่อส่งออก โดยใช้วัตถุดิบและแรงงานของเวียดนาม เนื่องจากผู้ลงทุนสามารถใช้สิทธิประโยชน์จากข้อตกลงการค้าทวิภาคี (Bilateral Trade Agreement) ระหว่างเวียดนามกับสหรัฐฯ หรือสนธิสัญญาด้านการค้าที่เวียดนามมีกับประเทศอื่น ๆ ได้

ตารางที่ 5 การลงทุนจากต่างประเทศสะสมในเวียดนามที่ได้รับการอนุมัติจาก MPI

รายการ	ปี 2531 – 31 ธันวาคม 2544
มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ ฯ)	37,861.40
จำนวน (โครงการ)	3,046.00

ที่มา: The Foreign Investment of the Socialist Republic of Vietnam. 2002. **Vietnam Investment Review** 26, 540 (February): 18-24.

ตั้งแต่เปิดประเทศในปี 2531 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2544 กระทรวงการวางแผนและลงทุน (Ministry of Planning and Investment : MPI) ของเวียดนามอนุมัติโครงการลงทุนจากต่างประเทศรวม 3,046 โครงการ คิดเป็นมูลค่าเงินลงทุนรวม 37,861.41 ล้านเหรียญสหรัฐ ฯ

ปี 2544 มีโครงการลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตลงทุน (Licensed Foreign Direct Investment) จาก MPI คิดเป็นมูลค่าเงินลงทุนรวม 2,336.0 ล้านเหรียญสหรัฐ ฯ เพิ่มขึ้น 22 % จากปี 2543 สำหรับปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนการลงทุน ได้แก่

1. กระจายอำนาจในการอนุมัติโครงการลงทุนจากต่างชาติ โดยคณะกรรมการบริหาร (People Committee) ของจังหวัดและคณะกรรมการจัดการเขตอุตสาหกรรม (Industrial Park Management Board) ของเวียดนาม สามารถออกใบอนุญาตลงทุนได้โดยไม่ต้องขออนุมัติจาก MPI ของเวียดนาม อาทิ คณะกรรมการบริหารของกรุงเทพมหานครและนครโฮจิมินห์ สามารถอนุมัติโครงการลงทุนที่มีมูลค่าไม่เกิน 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ และคณะกรรมการบริหารของจังหวัดอื่น ๆ สามารถอนุมัติโครงการลงทุนที่มีมูลค่าไม่เกิน 5 ล้านเหรียญสหรัฐ ฯ เป็นต้น

2. ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพิ่มขึ้น สำหรับธุรกิจของต่างชาติที่ต้องการนำเงินได้กลับไปลงทุนต่อในเวียดนาม (re – invest) จะได้รับคืนเงินภาษีครึ่งหนึ่งของภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ได้จ่ายให้รัฐบาลเวียดนาม (อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลปกติเท่ากับ 25%)

3. ผ่อนคลายข้อกำหนดเรื่องการขายเงินตราต่างประเทศ ในปี 2544 นี้ รัฐบาลเวียดนามได้แก้ไขข้อกำหนดที่บังคับใช้กับธุรกิจต่างชาติ 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2544 รัฐบาลเวียดนามได้ผ่อนคลายนโยบายข้อกำหนดด้านเงินตราต่างประเทศให้แก่ธุรกิจต่างชาติ อาทิ ลดสัดส่วนของเงินตราต่างประเทศที่กำหนดให้ธุรกิจต่างชาติต้องขายให้แก่ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ทำธุรกรรมด้านเงินตราต่างประเทศจาก 50 % เหลือ 40 % ของรายได้เงินตราต่างประเทศที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2543 ธนาคารกลางของเวียดนามได้ยกเลิกข้อกำหนดนี้ สำหรับกิจการต่างชาติที่ประกอบกิจการผลิตเพื่อการส่งออกและกิจการที่อยู่ใน Export Processing Zones

4. ยกเลิกระบบสองราคา (Dual Prices Policy) รัฐบาลเวียดนามมีนโยบายที่จะยกเลิกระบบสองราคาให้หมดไปภายในปี 2548 เพื่อให้ชาวต่างชาติจ่ายค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ ในราคาเดียวกับชาวเวียดนาม ซึ่งขณะนี้ได้เริ่มบังคับใช้แล้วในบางบริการ ในปี 2544 มีโครงการลงทุนจากต่างประเทศที่เข้าไปลงทุนในเวียดนาม ที่สำคัญได้แก่

1. โครงการด้านพลังงาน “Phu My 2.2 and Phu My 3” มีมูลค่าเงินลงทุนรวม 480 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ
2. โครงการ Spinning Complex “Xing Ye Fomosa” มีมูลค่าเงินลงทุนรวม 245 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ
3. โครงการ Mobile Phone Technology มีมูลค่าเงินลงทุนรวม 230 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ
4. โครงการเกษตรแปรรูป “Metro Cash & Carry” มีมูลค่าเงินลงทุนรวม 120 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ

โครงการลงทุนขนาดใหญ่ที่สำคัญของเวียดนาม

1. การก่อสร้างถนนหมายเลข 9 ซึ่งเวียดนามได้รับเงินช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank - ADB) คาดว่าเสร็จในปี 2545
2. โรงกลั่นน้ำมันของบริษัท ปิโตรเวียดนาม เป็นรัฐวิสาหกิจ ตั้งอยู่ภาคกลางตอนใต้ ขณะนี้อยู่ระหว่างการก่อสร้าง คาดว่าจะสามารถเปิดดำเนินการได้ภายในปี 2546
3. โครงการทำเรื่อน้ำลึกที่หลวงอัน
4. โครงการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ที่ลาวเป่า (หรือลาวขาว) ซึ่งอยู่ติดชายแดนลาว ขณะนี้อยู่ระหว่างการก่อสร้างโดยจะมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่เพื่อรองรับโรงงานอุตสาหกรรม คาดว่าหลังการก่อสร้างเสร็จจะมีนักลงทุนไทยเข้าไปตั้งโรงงานผลิตผลไม้กระป๋องที่นี่ด้วย
5. โครงการท่อก๊าซ ได้รับอนุมัติโครงการเมื่อปลายปี 2543 ซึ่งหลังก่อสร้างเสร็จคาดว่าจะสามารถนำก๊าซมาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

ตารางที่ 6 การลงทุนจากต่างประเทศสะสมในเวียดนามที่ได้รับการอนุมัติจาก MPI (พ.ศ.2531- ธันวาคม 2544) แยกตามประเทศที่เข้าลงทุน 10 อันดับแรก

ประเทศผู้ลงทุน	จำนวน (โครงการ)	มูลค่าเงินลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	สัดส่วนเงินลงทุน (%)
1. สิงคโปร์	244	6,880.99	18.17
2. ไต้หวัน	758	5,416.10	14.30
3. ญี่ปุ่น	332	4,040.45	10.69
4. เกาหลีใต้	332	3,259.56	8.61
5. ฮองกง	220	2,824.46	7.46
6. ฝรั่งเศส	115	2,046.70	5.41
7. หมู่เกาะบริติชเวอร์จิน	131	1,762.48	4.66
8. เนเธอร์แลนด์	44	1,651.23	4.36
9. รัสเซีย	37	1,486.42	3.93

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเทศผู้ลงทุน	จำนวน (โครงการ)	มูลค่าเงินลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐ)	สัดส่วนเงินลง ทุน (%)
10. สหราชอาณาจักร	34	1,139.56	3.01
อื่น ๆ	799	7,347.36	19.40
รวม	3,046	37,861.36	100.00

ที่มา: The Foreign Investment of the Socialist Republic of Vietnam. 2002. **Vietnam Investment Review** 26, 540 (February): 18-24.

ตารางที่ 7 การลงทุนจากต่างประเทศสะสมในเวียดนามที่ได้รับการอนุมัติจาก MPI
(พ.ศ.2531-2544) แยกตามประเภทของการลงทุน 5 อันดับแรก

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน (โครงการ)	มูลค่าเงินลงทุน (ล้านเหรียญสหรัฐ)	สัดส่วนเงิน ลงทุน (%)
1. อุตสาหกรรมหนัก	789	7,803.70	20.60
2. อุตสาหกรรมเบา	791	4,382.71	11.60
3. โรงแรมและการท่องเที่ยว	120	3,272.51	8.60
4. อุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ	28	3,176.13	8.40
5. อาคารสำนักงานและที่อยู่อาศัยอื่น	3	2,693.68	7.10
	1,315	16,532.67	43.70
รวม	3,046	37,861.67	100.00

ที่มา: The Foreign Investment of the Socialist Republic of Vietnam. 2002. **Vietnam Investment Review** 26, 540 (February): 18-24.

โครงการลงทุนของไทยในเวียดนาม

ข้อมูลกระทรวงการต่างประเทศของไทย รายงานปัจจุบันไทยลงทุนในเวียดนามทั้งสิ้น 96 โครงการ มูลค่าเงินลงทุนประมาณ 1.48 พันล้านเหรียญสหรัฐ ฯ โดยไทยเป็นผู้ลงทุนต่างชาติรายใหญ่อันดับที่ 11 ในเวียดนาม (เป็นอันดับ 2 ในกลุ่มอาเซียน รองจากสิงคโปร์) โครงการลงทุนของไทยกว่าร้อยละ 80 อยู่ในนครโฮจิมินห์ และจังหวัดใกล้เคียง สำหรับโครงการการลงทุนของไทยในปี 2544 ได้แก่ โรงงานผลิตอาหารกึ่งของบริษัท CP Livestock (เวียดนาม) โครงการลงทุนของบริษัทกระเทียมแดงในจังหวัดกวางตรี (เป็นเขตการค้าเสรี) และการเปิดตลาดรถตุ๊ก ตุ๊ก ในโฮจิมินห์

การวิเคราะห์ SWOT การค้าและการลงทุนของไทยในเวียดนาม

ในการวิเคราะห์ SWOT นี้เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strenght) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) ที่มีผลกระทบต่อการค้าและการลงทุนของไทยในเวียดนาม

จุดแข็ง (Strength)

1. ความได้เปรียบด้านค่านิยมในสินค้าไทย ในปัจจุบัน เวียดนามมีค่านิยมในการบริโภคสินค้าไทยว่าเป็นสินค้าที่ดี มีคุณภาพ เช่น ผลไม้ ยารักษาโรคของไทย เครื่องดื่มบำรุงกำลัง และสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น ส่งผลให้สินค้าจากไทยเป็นที่ต้องการในเวียดนาม
2. ความได้เปรียบด้านความหลากหลายของสินค้าไทย เนื่องจากไทยมีความสามารถในการผลิตสินค้าทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม ทั้งยังเป็นสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเวียดนามได้เป็นอย่างดี
3. ความได้เปรียบด้านการส่งเสริมการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาลไทยเพื่อลดสภาพคล่องภายในประเทศ โดยจัดให้มีหน่วยงานที่อำนวยความสะดวกใน

การติดต่อกับภาครัฐของเวียดนาม รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องน่าเชื่อถือเกี่ยวกับการลงทุนในเวียดนามแก่ผู้ลงทุนไทยด้วย

จุดอ่อน (Weakness)

1. ด้านการตลาด เนื่องจากเวียดนามมีขั้นตอนการนำเข้าซับซ้อนและข้อจำกัดต่าง ๆ ค่อนข้างมากส่งผลให้ผู้ส่งออกไทยไม่นิยมเข้าไปทำตลาดโดยตรงในเวียดนาม แต่จะขายผ่านสิงคโปร์เพื่อลดความเสี่ยงและลดความยุ่งยากในการดำเนินงาน ทั้งนี้ เนื่องจากสิงคโปร์เป็นกลุ่มพ่อค้าที่มีการตั้งสำนักงานตัวแทนเพื่อดำเนินการค้าในเวียดนามเป็นจำนวนมาก และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในเวียดนาม ทำให้ไทยไม่สามารถขยายตลาดสินค้าในเวียดนามได้มากนัก เนื่องจากผู้นำเข้าเวียดนามส่วนใหญ่ต้องการติดต่อกับเจ้าของสินค้ามากกว่าผ่านพ่อค้าคนกลาง

2. ด้านราคาและเทคโนโลยี เมื่อเวียดนามเข้าเป็นสมาชิก WTO ไทยมีความเสี่ยงที่จะเสียส่วนแบ่งตลาดสินค้าบางประเภทให้กับสหรัฐอเมริกา เพราะสินค้าจากสหรัฐอเมริกาก็จะเข้าไปตีตลาดในเวียดนามได้ง่ายขึ้น เนื่องจากราคาสินค้าที่ถูกกว่า เช่น เคมีภัณฑ์ เม็ดพลาสติก กระดาษและเยื่อกระดาษ เหล็กและเหล็กกล้า เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีสินค้าที่มีเทคโนโลยีสูงกว่าไทย เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ-เครื่องจักรกล เป็นต้น

3. ด้านอื่น ๆ

3.1 ด้านการปลอมแปลงสินค้าไทย แม้ว่าเวียดนามจะมีกฎหมายลิขสิทธิ์ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีผลบังคับใช้เท่าที่ควร ทำให้มีการลอกเลียนแบบและปลอมแปลงสินค้าไทยในเวียดนามสูงมาก ซึ่งสินค้าที่ลอกเลียนแบบเหล่านี้มีราคาถูกแต่คุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานสินค้าไทย ทำให้สินค้าไทยถูกมองว่าไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐาน

3.2 แม้ว่าการจัดงานแสดงสินค้าหรือจัดกลุ่มเสนอสินค้าจากไทยมาเวียดนามเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะให้สินค้าไทยเป็นที่รู้จักในเวียดนาม แต่มีข้อเสียคือ ผู้ประกอบการไทยจะไม่สามารถจำหน่ายสินค้าปลีกได้ จะทำได้เพียงรับคำสั่งซื้อจากผู้นำเข้าในเวียดนามผ่านงานแสดงสินค้าเท่านั้น ทำให้ผู้ซื้อไม่ได้รับความสะดวกในการซื้อสินค้า และต้องเสียเวลารอสินค้านานกว่าจะส่งคำสั่งซื้อจากเวียดนามมาถึงไทย แล้วต้องรอ

เวลาการขนส่งสินค้าจากไทยไปเวียดนามจึงอาจเปลี่ยนใจไปซื้อสินค้าจากประเทศอื่นแทน

3.3 ด้านการส่งออกข้าว ในขณะที่ประเทศไทยและประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่มีการส่งออกข้าวเช่นกัน แต่การส่งออกข้าวของเวียดนามได้เปรียบกว่าการส่งออกข้าวของไทย

ในการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการส่งออกของไทยเปรียบเทียบกับเวียดนามในครั้งนี้ ได้นำเอาสินค้าส่งออกที่สำคัญทั้งของไทยและเวียดนาม ได้แก่ ข้าว มาทำการศึกษา โดยได้นำทฤษฎีของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage-RCA) มาใช้พิจารณา โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$RCA_{ij} = \frac{X_{ij} / X_j}{X_{iw} / X_w}$$

โดยที่

RCA_{ij} = ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวของประเทศ j

X_{ij} = มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ j

X_j = มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ j

X_{iw} = มูลค่าการส่งออกข้าวของโลก

X_w = มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของโลก

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าว

ปี	มูลค่าการส่งออกข้าว (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)		ค่าดัชนีความได้เปรียบ	
	ไทย	เวียดนาม	ไทย	เวียดนาม
2533	1,086	305	39.21	100.54
2534	1,196	234	32.31	83.40
2535	1,426	418	31.27	101.95
2536	1,302	318	26.27	79.88
2537	1,556	374	23.42	63.29
2538	1,952	392	23.59	48.19
2539	2,000	750	24.97	69.93
2540	2,157	871	26.10	63.95
2541	2,098	1,020	21.72	61.80
2542	1,950	1,025	22.74	73.26
2543	1,638	667	24.79	52.23

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. 2545. การค้าข้าวไทยกับเวียดนาม. กรุงเทพมหานคร:
กองเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, หน้า 165.

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA)

การวิเคราะห์ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการส่งออกข้าว
ของไทยเปรียบเทียบกับเวียดนาม ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์เป็นข้อมูลการส่งออกระหว่างปี
2533-2543

ผลการวิเคราะห์ (ตารางที่ 8 ค่าRCAส่งออกข้าว) ค่า RCA ของไทยที่คำนวณได้พบว่าค่า RCA ของไทยมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งหมายถึงไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าว โดยในปี 2533 มีค่า RCA เท่ากับ 39.21 และมีการเปลี่ยนแปลงลดลงเรื่อยมาจนมีค่าเท่ากับ 23.42 ในปี 2537 หลังจากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจนถึงปี 2540 มีค่าเท่ากับ 26.10 และลดลงเป็น 21.72 ในปี 2541 และเพิ่มขึ้นเป็น 24.79 ในปี 2543

สำหรับค่า RCA ของเวียดนามที่คำนวณได้พบว่าค่า RCA ของเวียดนามมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งหมายถึงเวียดนามมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าว โดยในปี 2533 มีค่า RCA เท่ากับ 100.54 แต่หลังจากปี 2535 เป็นต้นมาค่า RCA มีการเปลี่ยนแปลงลดลงจนมีค่าเท่ากับ 48.19 ในปี 2538 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสลับลดลงจนมีค่าเท่ากับ 52.23 ในปี 2543

จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของไทยและเวียดนามปรากฏว่าทั้งไทยและเวียดนามต่างมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าว แต่เวียดนามมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวสูงกว่าไทยมาโดยตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

โอกาส (Opportunity)

1. การเปิดตลาดของเวียดนามภายใต้ข้อผูกพัน AFTA ในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียน ไทยจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินการภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ที่เวียดนามจะต้องปรับลดอัตราภาษีลงตามพันธกรณีข้อตกลง CEPT (Common Effective Preferential Tariff)

ในปี 2544 สินค้าที่อยู่ในบัญชีลดภาษีของเวียดนามจะมีจำนวน 4,233 รายการ บัญชียกเว้นภาษีชั่วคราวจำนวน 822 รายการ บัญชีอ่อนไหวจำนวน 51 รายการ และบัญชียกเว้นลดภาษีถาวรจำนวน 139 รายการ คิดเป็นร้อยละ 80.70, 15.67, 0.97, และ 2.65 ของรายการสินค้าทั้งหมด โดยประมาณร้อยละ 70 ของสินค้าที่อยู่ในบัญชีลดภาษีของเวียดนามมีอัตราภาษีอยู่ที่ร้อยละ 0-5%

สินค้าที่เวียดนามนำเข้ามาลดภาษีในปี 2544 นั้น ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีอัตราภาษี MFN ต่ำอยู่แล้ว ระหว่าง 0-5% ยกเว้นสินค้าสิ่งทอ อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้าบางประเภท เกษตรแปรรูปและเกษตรไม่แปรรูปซึ่งมีอัตราภาษี MFN อยู่ระหว่าง 20-100% และลดลงมาอยู่ระหว่าง 10-20% ในปี 2544 และระหว่าง 5-10% ในปี 2548 ทั้งนี้ประเทศไทยน่าจะได้รับประโยชน์จากการลดภาษีสินค้าจำพวกนี้ รวมทั้งรายการสินค้าที่มีอัตราภาษี MFN ต่ำอยู่แล้ว เพราะเมื่อนำสินค้าเข้ามาลดภาษีลงเหลือ 20% หรือต่ำกว่า เวียดนามก็จะต้องยกเลิกการจำกัดปริมาณนำเข้าทันที (Quantitative Restriction - QR) และทยอยยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษีอื่นๆ ในอีก 5 ปีต่อมา

ส่วนสินค้าที่ยังอยู่ในบัญชียกเว้นลดภาษีชั่วคราว เช่น เคมีภัณฑ์ สินค้าเกษตรไม่แปรรูป สิ่งทอและชิ้นส่วนยานยนต์ อัตราภาษีของสินค้าส่วนใหญ่ไม่สูงนักอยู่ระหว่าง 0-50% ยกเว้นสินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีภาษีสูงถึงร้อยละ 100 ซึ่งเวียดนามจะต้องนำมาเข้าลดภาษีใน พ.ศ. 2545-2546 และประเทศไทยน่าจะได้รับประโยชน์จากการลดภาษีสินค้าจำพวกนี้

2. การที่เวียดนามจะเข้าเป็นสมาชิก WTO เวียดนามจำเป็นต้องเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น โดยจะต้องปรับลดอัตราภาษีขาเข้าแก่สินค้าต่างประเทศ ยกเลิกมาตรการจำกัดโควตาการนำเข้า เช่น น้ำตาลทราย เหล็ก ปุ๋ย รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบ ด้านมาตรฐานสุขอนามัยของสินค้านำเข้าให้สอดคล้องกับสากลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าบริโภคจำพวกเนื้อวัว ผลิตภัณฑ์นม และไข่ ทำให้ไทยมีโอกาสดึงสินค้าเหล่านี้ไปยังเวียดนามได้เพิ่มขึ้น และจากการที่เวียดนามยกเลิกการแข่งขันกันตัดราคาสินค้าส่งออก โดยเฉพาะสินค้าเกษตร นับเป็นผลดีทางอ้อมทั้งแก่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าของไทยพร้อม ๆ กัน

3. เวียดนามมีการเปิดเสรีให้บริษัทเอกชนสามารถได้รับอนุญาตให้เป็นผู้นำเข้าสินค้าได้ด้วยตนเอง ปัจจุบันมีเพียงน้ำมันสำเร็จรูป เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นสินค้าสำคัญที่รัฐบาลในรูปของรัฐวิสาหกิจผูกขาดการนำเข้า-ส่งออก และปูนซีเมนต์ ที่มีการกำหนดให้การนำเข้าสินค้ากลุ่มนี้ต้องขออนุญาตพิเศษ

4. เวียดนามมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนในประเทศมากขึ้น ทำให้มีการก่อสร้างโครงการต่าง ๆ มากขึ้น จึงมีความต้องการผู้ร่วมทุนต่างชาติ นอกจากนี้ยังมีความต้อง

การนำเข้าวัตถุดิบและวัสดุก่อสร้าง เช่น เม็ดพลาสติก ผ้าผืน แป้ง กระจกสี กาว แคลเซียมคาร์บอเนต และจากการส่งเสริมการลงทุนทำให้มีการจ้างงานและมีรายได้ ประชาชาติมากขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการบริโภคสินค้าในประเทศมากขึ้น ซึ่งไทยน่า จะมีโอกาสในการลงทุนและส่งออกสินค้าออกไปเวียดนามได้มากขึ้น

5. ประเทศเวียดนามเป็นตลาดใหญ่เนื่องจากมีประชากรจำนวนมาก (ประมาณ 80 ล้านคน) และมีกำลังซื้อค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียนอื่นๆ (กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการซื้อ สินค้า ดังนั้น หากสามารถศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคของเวียดนามได้อย่างละเอียดก็จะ สามารถครองตลาดสินค้าอุปโภคบริโภคของประชากรจำนวนมากของเวียดนาม ได้

อุปสรรค(Threat)

1. ด้านการนำเข้า

1.1 เวียดนามมีมาตรการกีดกันและควบคุมการนำเข้าสินค้าบางประเภท เช่น ปูนซีเมนต์ สำหรับใช้ในงานก่อสร้างทั่วไป

1.2 การกำหนดให้ขอใบอนุญาตนำเข้า สำหรับการนำเข้าสินค้า 9 รายการ ได้แก่ กระเบื้องปูพื้น เซรามิก ซีเมนต์อัดเม็ด Clinker กระจกแผ่นเรียบ กระดาษสำหรับ เขียน และสำหรับการพิมพ์หนังสือพิมพ์ เหล็กก่อสร้างต่างๆ น้ำมันพืช น้ำตาล สำเร็จรูป และน้ำตาลกึ่งสำเร็จรูป ชิ้นส่วนมอเตอร์ไซค์ และรถยนต์ เนื่องรัฐบาล เวียดนามจากต้องการคุ้มครองสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศ

1.3 เวียดนามมีการกำหนดภาษ้นำเข้าสูงเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายใน ประเทศ เช่น รถยนต์ประกอบสำเร็จรูป เก็บภาษ้นำเข้า 60% ของราคาประเมิน สินค้า อุปโภคบริโภค เก็บภาษ้นำเข้า 20-50% วัสดุก่อสร้างและเซรามิก มีการเก็บภาษ้นำเข้า สูงถึง 70% การกำหนดอัตราภาษ้นำเข้าสูงส่งผลให้สินค้านำเข้าจากไทยมีราคาสูงมาก และไม่สามารถแข่งขันทางด้านราคากับสินค้าที่ผลิตในประเทศเวียดนามได้ การนำเข้า สินค้าทุกประเภทต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม 10% ในทันทีและไม่สามารถขอลดหย่อนภาษีได้ ภายหลังการจำหน่ายสินค้า จึงทำให้ต้นทุนสินค้าสูงขึ้น

2. ด้านกฎหมาย

2.1 ความไม่โปร่งใสและไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนของกฎหมาย ทำให้มีการตีความกฎหมายเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นได้ เนื่องจากในแต่ละจังหวัดของเวียดนาม คณะกรรมการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่สูงสุด ดังนั้น การที่ไม่มีข้อกำหนดชัดเจนในทางปฏิบัติ ส่งผลให้การตีความของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เป็นอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานของผู้ประกอบการ รวมทั้งกฎหมายมีผลบังคับใช้ย้อนหลังก่อนออกกฎหมายด้วย

2.2 การกำหนดราคากลางในการประเมินภาษี ที่ไม่สอดคล้องหรือตรงกับราคาจริงในตลาด ส่งผลให้ต้นทุนสินค้านำเข้าสูงขึ้น

3. ด้านการเงิน

รัฐบาลเวียดนามควบคุมการเข้า-ออกของเงินตราต่างประเทศ โดยกรณีที่จำนวนเงินมากกว่า 3,000 เหรียญสหรัฐฯ ต้องขออนุญาตจากธนาคารชาติของเวียดนาม จึงมีข้อจำกัดการนำเข้าสินค้าที่ต้องไม่เกิน 3,000 เหรียญสหรัฐฯ

4. ด้านการคมนาคมขนส่งภายในประเทศเวียดนาม

เส้นทางการขนส่งสินค้าในประเทศเวียดนามมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ทำให้การขนส่งมีความล่าช้าและสินค้าได้รับความเสียหายง่าย เส้นทางส่วนใหญ่ในเวียดนามตอนกลาง และตอนเหนือส่วนใหญ่เป็นภูเขา ซึ่งทำให้การค้ากับไทยต้องใช้เส้นทางการขนส่งผ่านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทำให้ไทยต้องเสียโอกาสในการค้ากับเวียดนามเนื่องจากการขนส่งสินค้าจากจีนเข้าเวียดนามจะสะดวกรวดเร็วกว่าการขนส่งสินค้าจากไทย

5. ด้านอื่นๆ

5.1 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของชาวต่างชาติจะสูงกว่าคนท้องถิ่น เช่น ค่าเช่าที่ดิน ค่าโฆษณาสินค้า เป็นต้น

5.2 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับผู้ร่วมทุนท้องถิ่น เนื่องจากแนวทางการบริหารงานแตกต่างกัน ปัญหาการแบ่งปันผลประโยชน์ไม่ลงตัว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ลดน้อยลง เนื่องจากการลงทุนส่วนใหญ่เป็นต่างชาติ 100 % มากขึ้น เทียบกับสมัยก่อน ซึ่งรัฐบาลเวียดนามพยายามสนับสนุนให้

เป็นการร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น แต่ปัจจุบันรัฐบาลเปิดกว้างและให้สิทธิประโยชน์
ไม่แตกต่างกันระหว่างการร่วมทุน (Joint – venture) กับ การลงทุนกับต่างชาติ 100
(100 % Foreign Owned)